

Vlaams
Parlement

vergadering **C339**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Energie

van 22 juni 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over bermbeheer en biodiversiteit – 3653 (2020-2021)	5
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de nieuwe telmethode van patrijzen – 3656 (2020-2021)	8
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het invoerverbod van polymeren in Turkije en de gevolgen voor de Vlaamse export van plasticbedrijfsafval – 3484 (2020-2021)	11
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de wateroverlast door het hevige onweer van 4 juni 2021 – 3838 (2020-2021)	14
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het vonnis in de klimaatzaak – 4008 (2020-2021)	
INTERPELLATIE van Chris Steenwegen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitspraak van de rechter in de Klimaatzaak en de veroordeling van onder meer de Vlaamse Regering voor de schending van mensenrechten – 48 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het vonnis in de door de vzw Klimaatzaak gestarte procedure – 4011 (2020-2021)	19
VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het project Watertalk – 3802 (2020-2021)	32
VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een rechtszekere oplossing voor motorcrossterreinen in Vlaanderen – 3861 (2020-2021)	34
VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de prijsstijging van restafvalzakken – 3867 (2020-2021)	36
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de mogelijke aanwezigheid en de monitoring van nieuwe vervuilers in het leidingwater – 3903 (2020-2021)	41

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de modernisering van de MER-regelgeving
– 3911 (2020-2021)

46

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over bermbeheer en biodiversiteit – 3653 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Goedemiddag, collega's, minister. Ik heb inderdaad een vraag over bermbeheer, vooral geïnspireerd door de campagne 'Maai Mei Niet'. We zijn nu enkele weken later, maar de vraag gaat nog altijd op.

Het Bermbesluit bepaalt dat bermen gemaaid mogen worden vanaf 15 juni en eventueel een tweede keer vanaf 15 september. Om veiligheidsredenen wordt gedoogd dat de rand van de weg vroeger gemaaid wordt; dat is een strook van 1,25 meter vanaf de weg. Deze afwijking om veiligheidsredenen is alvast opgenomen in hoofdstuk 11 van het standaardbestek 250 voor de wegenbouw en wordt vaak toegepast door groenbeheerders die werken uitvoeren voor openbare besturen.

De code van goede natuurpraktijk is gebaseerd op de omzendbrief betreffende algemene maatregelen inzake natuurbescherming en, wat de voorwaarden voor het wijzigen van vegetatie en kleine landschapselementen betreft, volgens het besluit van de Vlaamse Regering van 23 juli 1998 tot vaststelling van nadere regels ter uitvoering van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbescherming en het natuurlijk milieu. Hierin wordt het beheer en onderhoud van kleine landschapselementen (KLE's) beschreven.

We vernemen dat besturen en overheden – zoals lokale besturen, en het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) – het Bermbesluit en de code van goede beheerpraktijk niet altijd naleven. Ook de gebruikelijke praktijk van het maaien van een veiligheidsstrook wordt vaak niet nageleefd. Het is te zeggen: niet rigoureus nageleefd, want vaak veel meer dan die veiligheidsstrook.

Met de campagne 'Maai Mei Niet' wordt er aan de burger gevraagd om zijn grasperk een maand niet te maaien, in de maand mei. Dat heeft tot heel mooie taferelen geleid, en dat was ook een echt succes. De uitzonderingen voor maaiwerken van AWV, De Vlaamse Waterweg en de lokale besturen zijn dan ook voor de burger moeilijk te begrijpen.

Daarnaast zijn er ook incidenten over het inploegen van bermen, die te beschouwen zijn als kleine landschapselementen. Dat werd trouwens ook op de hoorzitting rond handhaving door de vertegenwoordiger van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) aangegeven. Het aantal kleine landschapselementen dat in 2020 vernietigd is, is veel groter dan in de vorige jaren.

Vandaar de volgende vragen, minister.

De campagne 'Maai Mei Niet' is erg populair bij de burger en versterkt de bewustwording over het belang van biodiversiteit. Het is belangrijk dat ook gemeentelijke groendienst en andere overheden die bermen en graslanden beheren, hier meer aandacht aan besteden. Bent u van plan hier bijkomende inspanningen te leveren om hen daartoe aan te zetten?

Is het niet wenselijk om in dit kader de code van goede natuurpraktijk, die dateert van 1998, te actualiseren? En zo ja, zijn er hier plannen voor?

In de commissie Leefmilieu van dinsdag 11 mei 2021 was u voorstander van het verhaal van Denemarken met een verplicht percentage biodiversiteitsmaatregelen

per perceel. De incidenten van het inploegen van bermen staan hier haaks op. Optreden tegen het inploegen van bermen is een gemeentelijke bevoegdheid. Welke maatregelen kunt u nemen om de achteruitgang van de kleine landschapselementen zoals bermen maar ook andere kleine landschapselementen tegen te gaan? Kunt u maatregelen nemen om het massaal inploegen van de bermen in Vlaanderen te voorkomen? Welke rol kunt u daarin spelen?

Voor het kappen van bomen en bomenrijen in landbouwgebied geeft het Agentschap voor Natuur en Bos vaak standaardadvies gebaseerd op een desktoponderzoek. Wordt er door het agentschap onderzoek gedaan naar de effectiviteit en impact van dit advies? Zo ja, op welke wijze? Zo neen, bent u van plan hier meer inspanningen te vragen aan het Agentschap voor Natuur en Bos?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel, collega Schauvliege. De campagne 'Maai Mei Niet' was inderdaad een groot succes. U weet dat elk lokaal bestuur dat kiest voor meer biodiversiteit – en dat zijn er meer en meer –, natuurlijk op mijn steun kan rekenen. U kent het principe van de autonomie van de lokale besturen ook, denk ik. Ik ondersteun heel wat acties op het terrein. Denk maar aan de vele natuurbeheerplannen, en ook de subsidieregeling die zeer sterk inzet op een geïntegreerd beheer ten behoeve van het natuurbehoud. Die natuurbeheerplannen kunnen ook opgemaakt worden voor het beheer van bermen en parken. Dat is zeker geweten, denk ik.

Ik zoek ook een goed evenwicht tussen de wortel en de stok: sensibiliseren en ondersteunen, maar ook op controle en toezicht zetten wij in. De diensten Natuurinspectie stuurden hierrond recent ook nog herinneringen naar aannemers die ook maaibeurten uitvoeren in opdracht van bermbeheerders, en ook naar de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). We kijken dus ook toe op het terrein om te zien of de wettelijke verplichtingen ook worden nageleefd.

Of steden en gemeenten of andere beheerders van graslanden willen deelnemen aan de campagne 'Maai Mei Niet' laat ik in de eerste plaats aan henzelf over. Ik vind niet dat ik dit moet opleggen, of met een of ander vingertje moet gaan wijzen – u weet dat dat niet mijn stijl is. Ik probeer die dingen wel maximaal onder de aandacht te brengen.

Ik ben op dit moment ook aan het werken aan een bijsturing van verschillende codes in verband met goede natuurpraktijken. Ook rond bermen en parken plan ik een evaluatie in. Dat is al lang geleden, ik denk dus dat het goed is dat we dat doen.

Voor het natuurvriendelijk beheren van bermen en graslanden zijn er bestaande kaders en verplichtingen, zoals u ook weet. Over het beheer van bermen in ruime context heeft elke speler zijn verantwoordelijkheid te nemen. Als particulieren de publieke ruimte innemen, dan reken ik in de eerste plaats op de lokale overheden om dit aan te pakken met de middelen die ter beschikking staan, zoals het Veldwetboek en het Burgerlijk Wetboek. Doen zij dat niet, bestaan er ook handhavingsmogelijkheden. Als er illegale activiteiten voorkomen, dan staat Natuurinspectie paraat om dat aan te pakken. Maar ook hier hebben de lokale besturen een belangrijke verantwoordelijkheid om ook als handhaver op te treden.

Het klopt dat het Agentschap voor Natuur en Bos in landbouwgebieden voor deze stedenbouwkundige handelingen een standaardadvies geeft. Dit betekent concreet dat de vergunningverlenende overheid voor deze dossiers zelf dient na te gaan in de natuurtoets of er geen vermijdbare schade aan natuur ontstaat en de zorgplicht wordt nageleefd. Deze natuurtoets dient sowieso steeds ter motivatie door de vergunningverlenende overheid aan de vergunningsbeslissing te worden toegevoegd.

Het gaat hier om kleine lokale ingrepen waarvoor men ervan mag uitgaan dat de lokale overheid zelf beter geplaatst is om de ecologische impact in te schatten dan de Vlaamse overheid. Het is aan de lokale overheid om in dergelijke dossiers zijn verantwoordelijkheid te nemen en strikt te toetsen aan de geldende regelgeving.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Dank u voor uw antwoord. Ik ben alvast heel blij te vernemen dat u die code van goede natuurpraktijk zult herzien. Die was inderdaad van 1998, het wordt dus stilletjesaan tijd om dat eens grondig onder de loep te nemen en daar een aantal maatregelen bij te sturen.

Een van de problemen met kleine landschapselementen, waartoe ook bermen behoren, is dat we eigenlijk slecht in kaart hebben hoeveel kleine landschapselementen we precies in Vlaanderen hebben. Ik heb aan minister van Landbouw Crevits ook al een aantal keer een vraag gesteld in welke mate er gemonitord en gemeten wordt hoe het zit met de kleine landschapselementen in Vlaanderen en hoe nagegaan kan worden of we daar beter of minder goed in scoren. De boodschap die we van het ANB kregen op de hoorzitting over handhaving was heel duidelijk dat er meer inbreuken zijn tegen het vernietigen van kleine landschapselementen in 2020. Mijn vraag is dan ook: hoever staat u met de plannen voor monitoring voor kleine landschapselementen en inventarisatie van die kleine landschapselementen? Ik meen begrepen te hebben dat het de bedoeling is om dat ook verder op Vlaamse schaal uit te rollen. Indien dat niet het geval is, bent u dan van plan om dat te doen?

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Ik wil graag de vraag van de collega onderschrijven, zoals ik ook al eerder, zowel in mondelinge als schriftelijke vragen, gedaan heb.

Dit is een thema dat ons allemaal aanbelangt, waar we weten dat lokale overheden een heel belangrijke rol spelen – waar de minister ook terecht naar verwees. Specifiek wat betreft het in kaart brengen en het beter monitoren van kleine landschapselementen en hoe het daarmee gesteld is, denk ik persoonlijk dat samenwerking met regionale landschappen aangewezen is. Ik zie hier bij ons in het Hageland dat zij daar zeer goed werk verrichten. Dat is nog niet altijd gebiedsdekkend; het is een beetje zoeken naar een samenwerking met de lokale besturen. Maar er zijn zeker goede voorbeelden te vinden. Dat wou ik even als suggestie meegeven.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: In de praktijk zijn er inderdaad vaak heel veel goede voorbeelden.

Collega Schauvliege, de monitoring van de kleine landschapselementen, die ook deel uitmaken van de biologische waarderingskaart, is lopende. Dat is dus bezig.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, bedankt voor uw antwoord.

Een van de grote problemen is net dat we niet goed in kaart hebben welke kleine landschapselementen er zijn en hoe ze evolueren. Ik denk dat meten weten is. Als we echt een beleid willen uitrollen, dan is het belangrijk om dat heel nauwkeurig in kaart te hebben. Ik zou er toch op willen aandringen om dat ook effectief te doen.

Nu, in Wallonië heeft men de doelstelling vooropgesteld om 4000 kilometer bijkomende hagen en heggen aan te planten. In Vlaanderen hebben we niet zo'n doelstelling. Enkele maanden geleden hebt u gezegd dat u dat mogelijk zou overwegen. Ik wil er nog eens op aandringen om dat zeker te overwegen. Het is heel belangrijk dat we daar ook kwantitatieve doelstellingen voor opstellen, zodat we komen tot meer kleine landschapselementen. Dat zijn belangrijke dragers in de landschapsontwikkeling en voor de biodiversiteit in Vlaanderen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de nieuwe telmethode van patrijzen – 3656 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) heeft een gestandaardiseerd telprotocol gemaakt. Vanaf 2021 wordt dat in heel Vlaanderen uitgerold. Daarbij gaan de jagers in de periode van 15 januari tot en met 31 maart het veld in. Op vaste telpunten in hun jachtterrein spelen zij het geluid van een roepende patrijs af en kijken ze of ze patrijzen zien die op het geluid reageren. Al die waarnemingen noteren zij op een kaart. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) verzamelt die kaarten. Het INBO verwerkt de informatie tot wetenschappelijke gegevens, die de basis vormen voor het beleid.

Het INBO heeft de opdracht gekregen om onderzoek uit te voeren naar faunavriendelijk beheer van patrijs. Daarnaast voert het INBO ook een genetische monitoring uit op de populatie van patrijs om evaluatie van de lokale populatie te kunnen doen.

Hoe verloopt de samenwerking met de wildbeheereenheden (WBE's) naar aanleiding van die nieuwe telmethode? Hebben er zich evenveel WBE's als vorig jaar – 105 – aangemeld om het telprotocol toe te passen? Hoeveel aangemelde WBE's hebben ook effectief het telprotocol toegepast? Als er een verschil is in het aantal WBE's die vorig jaar patrijs bejaagden, het aantal aangemelde WBE's en het aantal WBE's die effectief het telprotocol toepasten, wat is daarvoor dan de verklaring?

Momenteel is de drempel drie koppels patrijzen per 100 hectare. Uit de hoorzitting over patrijs weten we dat die drempelwaarde arbitrair bepaald is. Overweegt u om deze drempel op basis van wetenschappelijke inzichten aan te passen?

U kondigde aan dat u wilt inzetten op het faunavriendelijk beheer van patrijs. Welke initiatieven zijn hiervoor ondertussen genomen? Wie coördineert het beleid hierrond? Welke maatregelen overweegt u om faunavriendelijk beheer van patrijs uit te voeren en te controleren? Wat is de kostprijs van de maatregelen met betrekking tot faunavriendelijk beheer van patrijs?

Welke resultaten komen er uit het onderzoek rond genetische monitoring? Wat is de duur van het onderzoek? Wat is de kostprijs van het onderzoek?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u, collega. Wat uw eerste vraag betreft, is het zo dat 74 wildbeheereenheden zich hebben aangemeld om het telprotocol toe te passen. Dit betreft zowel WBE's die vorig jaar patrijzen bejaagden, als WBE's die vorig

jaar geen patrijzen bejaagden. Er werd geen bevraging uitgevoerd waarom WBE's die vorig jaar de toelating kregen om patrijzen te bejagen, dit jaar niet deelnamen aan de tellingen. De belangrijkste feedback die het Agentschap voor Natuur en Bos ontving over niet deelname aan de gestandaardiseerde tellingen zijn, ten eerste, een verdere afname van de populatie, en ten tweede, de onmogelijkheid om in de telperiode mensen en tijd vrij te maken voor een dergelijk intensief telprotocol.

Het digitaliseren van de aangeleverde gegevens is nog volop bezig. Of in alle aangemelde WBE's effectief tellingen uitgevoerd werden en in welke mate deze gebiedsdekkend geteld hebben, is nog niet duidelijk. Hiervoor moet natuurlijk het digitalisatieproces eerst afgerond zijn.

Dan kom ik tot uw tweede vraag. Het INBO evalueert de wetenschappelijke onderbouwing van de drempelwaarde die momenteel gehanteerd wordt. Daarbij wordt vergeleken met de drempelwaarden en hun respectievelijke context die in de internationale literatuur beschreven zijn. De data die met het gestandaardiseerde telprotocol verzameld zijn in de Vlaamse context, zouden die evaluatie moeten kunnen optimaliseren. Met die inzichten kunnen we dan vervolgens aan de slag.

Wat betreft uw derde vraag, is het zo dat het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek een literatuurstudie heeft uitgevoerd naar de belangrijkste aspecten van een patrijzsvriendelijk landschapsbeheer. Aan de hand van deze informatie coördineer ik een optimalisatie van de regelgeving om het patrijzsvriendelijk landschapsbeheer te concretiseren. In tussentijd heb ik ook aan het Agentschap voor Natuur en Bos de opdracht gegeven om vanuit het Jachtfonds te voorzien in subsidiëring van natuurinrichtingsprojecten die de patrijzenpopulatie ondersteunen. Dat is de zogenaamde Projectoproep Soorten. Helaas is top op heden slechts een van de negen projecten ingediend voor akkervogels.

Uw vierde vraag ging over het onderzoeksproject over de genetica van patrijzen. Zoals u weet, werd dat opgestart eind oktober 2020 en loopt het tot januari 2022. Bij de opstart van het project liep het jachtseizoen voor patrijzen ten einde. Er werden een 350-tal stalen van patrijzen aangeleverd voor het onderzoek. Daarnaast werden er door het INBO in het voorjaar van 2021 een 170-tal patrijzen voor staalname afgeleverd. Ten slotte werden 4 kwekerijen van patrijzen bezocht – 1 in Vlaanderen, 2 in Frankrijk en 1 in Nederland, waar telkens een 20-tal patrijzen werden bemonsterd. Op dit ogenblik worden de stalen geanalyseerd in het genetisch laboratorium. Er zijn op dit moment nog geen analyseresultaten beschikbaar. Die worden natuurlijk wel verwacht in de loop van het jaar.

Het is belangrijk om te vermelden dat er twee fases in het project zijn.

Fase 1 heeft vier doelen: de genetische diversiteit, inteelt en structuur van de patrijzen in Vlaanderen bepalen; de connectiviteit tussen populatiefragmenten inschatten met het oog op de evaluatie van de noodzaak tot translocaties en de richtlijnen die hieraan verbonden kunnen worden; een methodiek uitwerken die toelaat om routinematig via steekproeven of gerichte controle na te gaan of er illegaal patrijzen uitgezet werden; evalueren of genetische aanpassingen van in gevangenschap gekweekte patrijzen gedetecteerd kunnen worden en gebruikt zouden kunnen worden in de routinematige monitoring. De kostprijs wordt geraamd op materiaalkosten van 25.000 euro en personeelskosten van 150.000 euro in totaal.

Fase 2 van het project zal bestaan uit het genetisch toewijzen van steekproefsgewijs geschoten patrijzen aan de Vlaamse populaties om na te gaan of de patrijzen een al dan niet wilde oorsprong hebben. De kostprijs van deze fase zal gebaseerd zijn op een prijs per staal die nog bepaald moet worden.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u voor uw uitvoerig antwoord. Ik begrijp dat u bereid bent om die drempelwaarde opnieuw te bekijken aan de hand van de resultaten van de nieuwe telmethode. Mijn vraag is dan natuurlijk: in welke richting gaat die bijstelling dan, naar boven of naar beneden? En tegen wanneer zal dat klaar zijn? Zal dat ook voor het komende jachtseizoen worden toegepast of niet?

In patrijstvriendelijk landschapsbeheer moeten we proberen te streven naar een duurzaam beheer. Hoe verhoudt zich dat ten opzichte van de ecoregelingen waarin heel wat maatregelen zitten die de habitat verbeteren, maar die echt wel tijdelijke regelingen zijn en die dus kunnen switchen? Hoe verhoudt zich dat ten opzichte van elkaar? Zijn daar intenties om naar meer duurzame vormen van landschapsbeheer te gaan die de patrijs een betere habitat schenken?

De voorzitter: De heer De Bruyn heeft het woord.

Piet De Bruyn (N-VA): Ik ben bijzonder blij met het project rond de genetische monitoring van de patrijzenpopulatie. We hebben dat toen in de hoorzitting ook als idee gesuggereerd. Ik kijk vooral uit naar de resultaten. Ik besef dat het nog even wachten is om te kijken of dat eventueel ook een optie is om het illegaal uitzetten van fazanten te monitoren en uiteraard bij te sturen. Ik begrijp dat we nog moeten wachten op de resultaten van dit project. Maar ik vind dit in elk geval een heel goede zaak.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Ik ben benieuwd hoe dat bij de metingen, bijvoorbeeld aan de Vlaams-Waalse grens, gaat uitdraaien voor de genetische bepalingen. Ik heb immers begrepen dat in het Franstalig gedeelte van ons land de uitzetting van patrijzen nog mag. Minister, in welke mate gaat u eventueel contact opnemen om te kijken wat daar mogelijk is? Worden daar ook tellingen uitgevoerd, en ook de genetische bepaling? Dan kan men ook vergelijken wat men moet doen in de toekomst. Ik denk dat uit deze metingen toch aardig wat cijfermateriaal kan komen waar we in de toekomst iets mee kunnen doen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u voor de verschillende vragen, collega's.

Op de eerste vraag van collega Schauvliege kan ik helaas nog geen antwoord geven, of zeggen in welke richting het zal gaan. Daar zullen we nog even op moeten wachten.

Er is ook een vraag gesteld rond de ecoregelingen. Dat is de bevoegdheid van mijn collega-minister Crevits. Als ik mij niet vergis, zullen die ecoregelingen pas in 2023 worden ingevoerd bij de ingang van het nieuwe gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB). Dat kan dus inderdaad gebruikt worden om bijvoorbeeld het leefgebied voor patrijzen beter te maken. Maar dat is nog in volle ontwikkeling.

Collega Pieters, in Wallonië zijn er geen tellingen en is de regelgeving rond patrijzen ook anders. Uiteraard hebben wij permanent overleg met de Waalse collega's en natuurlijk spreek ik dus ook over de patrijs. Het overleg verloopt constructief en ook via onze administraties.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Het gaat niet goed met de patrijs. Dat hebben we op de hoorzittingen gehoord. De patrijs gaat achteruit. Met die nieuwe telmethode

zal er misschien een ander resultaat, maar wellicht dezelfde trend bekomen worden.

Het gaat dus niet goed met de patrijs, en daar kunnen we twee dingen aan doen. Ten eerste: de habitat van de patrijs verbeteren. Dat is zeer belangrijk, want zonder het aanpassen en het verbeteren van de habitat zullen we het patrijzenbestand niet kunnen opkrikken.

Nu, op dit moment, focust men zich vooral op die ecoregelingen, die tijdelijk zijn en heel veel in ruimte veranderen. Ik denk dat het belangrijk is om in te zetten op duurzame maatregelen, een permanente inrichting van het landschap die patrijsvriendelijk is. We moeten echt een tandje bij steken als we dat patrijzenbestand willen opkrikken.

En twee – en daar hebben we ook al hoorzittingen over gehad –: wij zijn voorstander van het afschaffen van de jacht op de patrijs, zodat we aan de patrijs niet die laatste mokerslag geven. We hopen daar ook in het najaar de discussie over te kunnen starten, tot we daar een definitieve beslissing rond kunnen nemen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het invoerverbod van polymeren in Turkije en de gevolgen voor de Vlaamse export van plasticbedrijfsafval – 3484 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, in 2019 exporteerde ons land een half miljoen ton plasticafval, waarvan een groot deel bedrijfsafval. Daarmee is België – ons kleine landje – de vierde grootste exporteur ter wereld, na Duitsland, Japan en de Verenigde Staten. Het huishoudelijk plasticafval uit de pmd-zak (plastic flessen, metaalverpakkingen, drankkartons) gaat voornamelijk naar onze buurlanden, terwijl het plasticbedrijfsafval eerder naar verafgelegen landen zoals Maleisië, Vietnam, Thailand en dan vooral Turkije leken te gaan.

Voordien was ook China een grote importeur van ons afval, maar dat land voerde in 2018 een importverbod in. Daardoor steeg de export naar Turkije enorm, op slechts enkele jaren tijd. Iets langer dan een week geleden kondigde vervolgens ook Turkije een verbod aan op de invoer van polymeren, de kunststof waar onder andere koffiebekers en plastic zakjes uit vervaardigd zijn. Aangezien er dus heel wat plasticbedrijfsafval vanuit België en Vlaanderen naar Turkije wordt geëxporteerd, is het nu uitkijken welke gevolgen dit heeft voor de recyclage ervan.

Hoeveel plasticbedrijfsafval wordt tegenwoordig op jaarbasis gegenereerd en ingezameld? Hoeveel daarvan wordt naar Turkije en andere landen geëxporteerd? Hoe staat het met de recyclagegraad hiervan?

Hoe schat u de impact van het Turks invoerverbod in voor onze bedrijven en Valipac? Hoe kunnen zij dit volgens u en uw diensten opvangen?

Op welke manier kunnen we de recyclagegraad ook voor plasticbedrijfsafval toekomstgericht verbeteren?

Hoever staat Valipac met het verhogen van het aandeel plasticafval dat men via gecertificeerde traders wil verhandelen?

Minister, in het relanceplan Vlaamse Veerkracht kondigde u aan om in de periode 2021-2022 30 miljoen euro extra te investeren om van Vlaanderen een echte recyclagehub te maken, waarbij er vooral zal worden ingezet op luierreyclage, asbestafval, kunststoffen en textiel. Welke nieuwe initiatieven werden reeds genomen om van Vlaanderen zo'n recyclagehub te maken en wat zit er nog in de pijplijn?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega De Vroe, bedankt voor uw vraag. Ik denk dat we het hier in het verleden ook al over hebben gehad.

Het is zo dat het half miljoen ton voor export waarover u spreekt, niet allemaal uit België komt. Ik denk dat dat wel belangrijk is om te weten. Wij zijn met onze havens een doorvoerland en de stromen komen uit heel Europa.

Wat België betreft, in 2019 werd 100.000 ton bedrijfsmatige eenmalige plastic verpakkingen op de markt gezet in België. Dat zijn dus de cijfers op Belgisch niveau, we hebben geen cijfers voor het Vlaamse niveau. De andere belangrijke hoeveelheden bedrijfsmatig kunststofafval zitten in de rubber- en kunststofverwerkende industrie en in de bouwnijverheid. Het kunststofafval van de rubber- en kunststofverwerkende industrie is zeer zuiver en zal voornamelijk gerecycleerd worden.

Van die 100.000 ton werd 58.781 ton selectief ingezameld voor recyclage. Van die hoeveelheid gaat 42 procent naar recyclagebedrijven in Europa, 19 procent naar Turkije en 39 procent naar Azië. Zowel Valipac als de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC) gaan na of deze stromen een effectieve recyclage ondergaan. Stromen waarvan de effectieve recyclage niet voldoende kan gegarandeerd worden, worden niet meegenomen in de finale resultaten. In 2019 was dit het geval voor 4910 ton. Van de gerapporteerde hoeveelheid door Valipac, 58.781 ton, werd dus 53.871 ton effectief als gerecycleerde hoeveelheid aanvaard door de IVC.

Uw tweede vraag: in 2018 voerde China inderdaad een verbod in op de import van plasticafval. Deze stromen zijn uitgeweken naar andere landen, waaronder ook Turkije. Nu denkt men ook in Turkije aan beperkingen. Ik denk dat we dit positief moeten benaderen. We moeten dit aangrijpen als opportuniteit om naar een meer lokale en milieuvriendelijke recyclage te gaan. Het is in elk geval ons streven, dat ook verankerd is in het kunststoffenplan, om de recyclage maximaal in Europa te lokaliseren en indien mogelijk in eigen land. Valipac laat weten dat het die doelstelling onderschrijft. In de nieuwe erkenning die eind dit jaar moet worden verleend aan Valipac, zullen dan ook de nodige maatregelen opgenomen worden om hierop in te zetten. U weet dat, in het kader van Flanders Recycling Hub of de Vlaamse recyclagehub, kunststofafval één van de prioriteiten is om lokale recyclage te stimuleren. Ik zie dit dus als hét moment om dat hier ook te doen.

Uw derde vraag: het verhogen van de recyclagegraad verloopt op twee sporen. Ten eerste willen we de selectieve inzameling van bedrijfsmatig verpakkingsafval verhogen. Vandaag wordt ongeveer 60 procent selectief ingezameld. Te veel belandt nog altijd in het restafval van bedrijven. Via diverse beleidsinstrumenten stimuleren we de selectieve inzameling bij bedrijven. Maar dat volstaat niet, ik denk dat dat cijfer veel beter moet. Vandaar ook dat we de code van goede praktijk voor inzamelaars verankeren in het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA), en ook de Valipac-premies moeten mee de juiste richting aangeven.

Ten tweede moeten we ervoor zorgen dat de selectief ingezamelde stromen maximaal terechtkomen bij hoogwaardige recyclagebedrijven. Dit streven we na door het inzetten op meer lokale recyclage en een striktere opvolging en monitoring. Dit moet ertoe leiden dat de nieuwe doelstellingen voor de recyclage – 65 procent in

2030 en 55 procent in 2023 – ingeschreven worden in de wetgeving, zodat die ook gehaald kunnen worden.

Eind 2019 had Valipac een contract afgesloten met de 8 grootste traders. Op die manier verliep 85 procent van het plasticafval dat via trading verhandeld wordt via gecertificeerde traders. De doelstelling is om daar tegen eind 2022 100 procent van te maken, zodat tegen 2022 enkel nog met gecertificeerde traders wordt samengewerkt. Ik vind het dan ook van groot belang om van die 100 procent van onze afvalstromen te kunnen weten waar die naartoe gaan.

Wat betreft uw vijfde vraag rond de recyclagehub: het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering voor het kunnen toekennen van een investeringssubsidie aan bedrijven die willen investeren in innovatieve recyclagetechnieken, is vorige week principieel door de regering goedgekeurd. Dit gaat nu naar de Raad van State voor advies om het onmiddellijk daarna definitief goed te keuren binnen de Vlaamse Regering. De bedoeling is alvast om, onmiddellijk na de goedkeuringsprocedure, dit jaar al een eerste call te lanceren waarin 15 miljoen euro ter beschikking zal staan. Volgend jaar volgen nog één of twee calls om het resterend budget aan te kunnen wenden. Er is intussen ook een marktstudie uitgevoerd om na te gaan bij welke stromen potentieel zit voor recyclage in Vlaanderen. Kunststoffen horen hier zeker en vast bij.

Er is dus nog heel wat werk voor de boeg. Er zijn een aantal zaken lopende en we geven er verder uitvoering aan.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, we hebben momenteel inderdaad nog niet altijd een goed zicht op wat er precies gebeurt eens de blauwe zakken met huishoudelijk afval of ons plasticbedrijfsafval de consument of het bedrijf verlaten. Dat moet snel wijzigen.

De stoffen die worden gesorteerd met het oog op de recyclage en de export naar buurlanden en verder, moeten we echt allemaal goed kunnen triëren naar waar dat gaat. De recyclagegraad moet ook omhoog. Het feit dat we het altijd ver gaan zoeken, moet toekomstgericht effectief verleden tijd zijn. We moeten echt weten wat er precies gebeurt met ons afval. En een hoogwaardige sortering is natuurlijk heel belangrijk. In de recyclagegraad zijn de doelstellingen helder en duidelijk. Die moeten we daadwerkelijk ook behalen, en dan graag dicht bij huis. Daarom zijn we natuurlijk die idee van de recyclagehub, waar ik ook heel erg naar uitkijk, zo genegen. Ik ben blij dat daar in de toekomst stappen vooruit in genomen gaan worden. Hoe sneller die er natuurlijk komt, hoe beter.

Wat ook heel belangrijk is, is dat die routes nog beter gevolgd en getrieerd kunnen worden. Ik weet niet hoe snel u daar kunt op ageren, minister. Daar moeten we ook nog sneller stappen vooruitzetten. De doelstelling dat dat in een wetgeving verder wordt opgenomen, is allemaal heel goed. Maar het allerbelangrijkste is natuurlijk dat die recyclagegraad snel naar boven gaat en dat we de stromen goed kunnen volgen en dat we dat bij ons kunnen sorteren en recycleren. Daar is de plaats van de circulaire economie natuurlijk heel belangrijk.

Minister, ik had eigenlijk één extra vraag over die exportproblemen. Hoe gaat u op korte termijn proberen dat nog te verhelpen? Wat gaat u nog extra ondernemen om daar concrete stappen vooruit te zetten, naast de recyclagehub?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik wil in het kader van het verhogen van de recyclagedoelstellingen nog even terugkomen op mijn vraag rond luiers, waar ook heel

wat polymeren in zitten. Ik had de vraag gesteld naar het afzonderlijk ophalen van luiers, om die dan in een recyclageproces te brengen in plaats van bij het restafval. Op de site van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) lezen we ondertussen dat er een aantal end of waste-criteria zijn vastgelegd en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) werkt aan een analytische test om later dit jaar een praktijktoets te kunnen doen bij twee recyclageplanners.

Bij deze zou ik de vraag willen stellen, minister, of het al duidelijk is bij welke recyclageplant dit plaats zou vinden en aan welke voorwaarden zij moeten voldoen. En twee, kunt u ons meedelen wanneer het analytisch kader van VITO verwacht wordt? Zeker het verhaal van de luiers heeft een belangrijk aandeel in het verhogen van onze recyclagedoelstelling.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega De Vroe, misschien is het belangrijk om te weten dat het huishoudelijk plasticafval volledig in Europa wordt gerecycleerd.

Wij zijn bezig met het opzetten van het Materialen Informatie Systeem (MATIS) om een beter zicht te krijgen op de stromen: waar ze naartoe gaan, de vervolgstappen, wat ermee gebeurt. De IT-ontwikkeling hiervoor loopt volop. Binnen dat systeem kijken we naar de links tussen de verschillende verwerkers en de routes. Het zal ons een schat aan extra informatie kunnen opleveren. De bedoeling is om in 2022 een eerste rapportage aan Europa te geven. Dat is dus een spiksplinter-nieuw systeem dat we aan het opzetten zijn. Ik denk dat dat ons enorm zal helpen om de routes, de verschillende verwerkers en de links ertussen goed in kaart te brengen. Dan kunnen we natuurlijk ook zeer gericht aan de slag gaan rond handhaving.

Collega Rombouts, luiers zijn inderdaad zeer belangrijk in de recyclagehub. Het kader van VITO verwachten we, als ik me niet vergis, dit jaar nog. Wat die twee locaties betreft, kan ik nu nog geen uitspraken doen. Ik zal mij daar eerst over moeten informeren.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Die IT-ontplooiing is inderdaad heel belangrijk om die stromen op te volgen. Het is dus een goede zaak, minister, dat het er zo snel mogelijk zal komen. Ik kijk uiteraard uit naar die rapportage in 2022.

Verder is het natuurlijk heel belangrijk om nu nog, zolang de recyclagehub er niet is – ik had al gezegd: hoe sneller hoe liever –, toch de vinger aan de pols te houden inzake wat er gebeurt met de stromen van ons plasticbedrijfsafval. We moeten goed controleren wat daarvan de recyclagegraad is.

Maar ik kijk uit naar de grote stap vooruit die we nemen, in eerste instantie met die recyclagehub en natuurlijk ook met de digitalisering. We komen er zeker op terug.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gweny De Vroe aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de wateroverlast door het hevige onweer van 4 juni 2021 – 3838 (2020-2021)

Voorzitter: de heer Bruno Tobback

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Een wolkbreuk en stortregens van ruim 20 minuten hebben op vrijdag 4 juni 2021 heel wat straten over heel Vlaanderen blank gezet. De riolen en waterlopen konden de enorme hoeveelheden water die in korte tijd viel, niet aan. Op de meeste plaatsen trok het water vrij snel terug. Toch zorgde de stortvloed op veel plaatsen voor aanzienlijke schade aan ondergelopen huizen, winkels en landbouwgronden. Dit zorgde op verschillende plaatsen voor heuse modderstromen, waarbij de modder uit hoger gelegen velden zich vermengde met de watermassa en zich zo op straten en in en rond huizen ophoopte.

Op acht gemeenten na hebben alle Vlaamse gemeenten een significant, hoog of zeer hoog overstromingsrisico voor minstens 1 van de 4 aspecten: economisch, sociaal, ecologisch of cultureel.

Vanwege de specifieke situatie van Vlaanderen, dat sterk dooraderd wordt door vele kleine waterlopen, een relatief vlak reliëf heeft en een grote bebouwingsdichtheid kent, is het overstromingsrisico in Vlaanderen wijd verspreid.

Er is de afgelopen jaren heel wat werk verricht – ook in deze commissie – rond de problematiek van waterschaarste en -overlast, met heel wat rapporteringen en opvolgingsvergaderingen. Zo identificeren we onder meer de initiatieven rond waterrobuust bouwen of verbouwen, de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid (CIW), de gemeentelijke hemelwaterplannen, en recent ook, minister, de uitrol van de Blue Deal. Deze Blue Deal wijdt een groot deel aan waterconservering en infiltratie om zulke taferelen te vermijden. Toch merken we ieder jaar wanneer we een zwaar onweer – zoals op 4 juni – meemaken, dat de inspanningen momenteel nog onvoldoende baten om schade door wateroverlast te voorkomen. En in de toekomst zullen we, door de klimaatverandering, dit soort van onweders nog vaker meemaken.

Vandaar de volgende vragen, minister:

Welke specifieke maatregelen uit de Blue Deal kunnen op korte termijn al een oplossing bieden voor de problematiek die we, bijvoorbeeld op 4 juni, kennen?

Op welke manieren kunnen grondeigenaars, los van de aangekondigde maatregelen in de Blue Deal, nu al proberen zulke situaties te voorkomen?

In welke mate is erosiebestrijding voldoende gekend bij grondeigenaars? Hoe kan dit versterkt worden?

Experts wijzen onder meer op de nood aan meer gecontroleerde overstromingsgebieden die stroomafwaarts zones tegen wateroverlast beschermen. Houthaksel-dammen, buffergrachten of erosiepoelen kunnen op hun manier dan weer verhinderen dat water en modderstromen van akkers voor overlast zorgen. Nog al te vaak zien we dat de inrichting daarvan – we hebben het ook vaak gezien doordat we meer gaan wandelen zijn – een vrijblijvend karakter heeft.

In welke mate meent u dat initiatieven hierrond moeten kunnen worden opgelegd aan de gemeentebesturen zodat grotere schade preventief vermeden kan worden?

In welke mate zijn de lokale besturen momenteel voldoende gewapend met een erosiebestrijdingsplan en eventueel een erosiecoördinator om dit probleem aan te pakken?

Ten slotte: in de Blue Deal lezen we dat eind 2019 er slechts 31 gemeenten waren die een basishemelwaterplan klaar hadden voor minstens een gedeelte van hun gemeente. Vlaanderen gaat daarom het ambitieniveau van de hemelwaterplannen verhogen. Daarover hadden we het hier in de commissie ook al, minister. Vanaf 2024 zal een gemeente enkel nog toegang hebben tot watergerelateerde subsidies

wanneer er een hemelwater- en droogteplan werd opgemaakt van een voldoende hoog niveau. Daar worden de eisen dus hoger gelegd.

Hoe zult u de lokale besturen bijkomend aanmoedigen om hier effectief werk van te maken, inclusief het bereiken van een voldoende hoog ambitieniveau en onderlinge afstemming van de plannen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dank u wel. Collega, u weet dat heel wat maatregelen in de Blue Deal gericht zijn op infiltratie, omdat die bijdragen tot een betere bescherming tegen wateroverlast. Maar er is ook de aanleg van groenblauwe aders door dorpen, steden en open ruimte, en een goede inrichting van waterlopen. Denk maar aan hermeanderen en een slimme sturing van de bestaande en nieuwe infrastructuur. Ik kan misschien een voorbeeld geven van 1 project – want de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) is met heel veel verschillende projecten bezig – en dat betreft de werken rond de Demer in Diest.

Daar zullen onder meer grachten gedempt worden, drempels worden geplaatst in de waterlopen, en plasbermen worden aangelegd, zodat het gecontroleerd overstromingsgebied een bufferend vermogen van 3,7 miljoen kubieke meter water zal hebben. Maar ook wordt een bestuurbare stuwklep tussen de oude en de omgelegde Demer aangelegd zodat we het waterpeil kunnen sturen en worden stadsvijvers in verbinding gebracht met de Demer, zodat er meer water gebufferd kan worden. Dit is slechts één voorbeeld, maar het geeft goed aan hoe we, ook in en nabij bebouwde omgeving, ruimte geven aan water en een betere bescherming geven tegen overlast.

Eigenaars kunnen maatregelen nemen om hun huizen of schadegevoelige infrastructuur ook te beschermen. Een verdere uitrol van de individuele bescherming van gebouwen om de schade als gevolg van overstromingen te reduceren, is dan ook wenselijk.

Sinds de invoering in 2005 van de randvoorwaarden in het gemeenschappelijk landbouwbeleid, zijn landbouwers verplicht om op percelen met een 'zeer hoge' erosiegevoeligheid maatregelen te treffen om erosie te voorkomen. In 2014 werd dit uitgebreid tot percelen met een 'hoge' erosiegevoeligheid. Het maatregelenpakket is afgestemd op de teeltcategorieën en laat de landbouwer ruimte om de eigen expertise te integreren in de erosiebestrijding.

Daarnaast kunnen landbouwers met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) beheerovereenkomsten 'erosiebestrijding' sluiten. Ook via de provincies wordt ondersteuning voorzien, onder meer via het plaatsen van houthakelementen. De verschillende instrumenten zijn er dus en, volgens mijn informatie, ook voldoende gekend.

Ik kom tot uw vierde vraag. Vanwege hun terreinkennis zijn de lokale besturen het beste geplaatst om de plaatselijke erosie- en overstromingsgevoelige punten te kennen en in te schatten. Het Erosiebesluit en de eerder genoemde ondersteuning vanuit VLM bieden een goede mix om lokaal met dit probleem aan de slag te gaan.

Het Erosiebesluit richt zich op gemeenten en omvat financiële ondersteuning vanuit Vlaanderen voor drie onderdelen: de opmaak van een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan, de aanstelling van een coördinator en de uitvoering van de erosiebestrijdingswerken. 115 gemeenten hebben een gemeentelijk erosiebestrijdingsplan opgemaakt en 1 plan is nog in opmaak. Hieronder vallen alle zeer sterk – rood – en sterk – oranje – erosiegevoelige gemeenten. De coördinator begeleidt en ondersteunt de gemeenten bij de uitvoering van het gemeentelijk plan, en werkt telkens minimaal voor twee gemeenten die op dit vlak structureel samenwerken. In gemeenten waar een erosiecoördinator actief is – er zijn 20 coördinatoren actief, in 136 gemeenten in Vlaanderen –, is deze persoon het eerste aanspreekpunt.

Wat de hemelwaterplannen betreft, weet u dat we die willen uitbreiden en opschalen naar iets ambitieuzere hemelwater- en droogteplannen, die als voorwaarde zullen gelden om toegang te krijgen tot watergerelateerde subsidies. Voor de uitwerking hiervan werd eind 2020 de CIW-projectgroep Hemelwater (Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid) opgericht. Deze projectgroep beoogt volgende outputs: een blauwdruk voor de opmaak van een hemelwater- en droogteplan, een voorstel tot goedkeuringsprocedure, een voorstel tot aanpassing van de wetgeving, een voorstel tot subsidie-regeling voor acties uit een hemelwater- en droogteplan.

In de projectgroep, getrokken door de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP), zitten vertegenwoordigers van VVP, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG), de Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen (VVPW), De Vlaamse Waterweg, de VMM, het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV), Aquaflanders, Aquafin, het Departement Landbouw en Visserij, het Departement Omgeving, Vlaamse Rioleringen (VLARIO), de CIW, Universiteit Antwerpen, KU Leuven en veertien lokale besturen. Dat is een hele boterham, maar het is goed dat we wat meer samenwerken tussen alle partners en dat iedereen ook mee in de groep zit.

Een voorstel tot blauwdruk wordt normaal voorgelegd aan de CIW op 30 juni 2021. De andere outputs worden later dit jaar verwacht.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Dank u wel voor uw reactie, minister.

We hebben in deze commissie al hard gewerkt rond deze problematiek, waarvan we weten dat die in de toekomst alleen nog zal verergeren. We hebben enkele legislaturen geleden in deze commissie ook gewerkt aan een waterresolutie, een resolutie betreffende het beheersen van de wateroverlast. En de voorbije jaren is er effectief meer aandacht gegaan naar droogte. Dat stond ook in de resolutie, maar dat is de voorbije jaren fel verergerd, waardoor de lokale besturen moeten worden aangezet om daar meer aandacht aan te besteden.

Waarom haal ik de resolutie van 2011 eventjes aan? Omdat daar toen ook al heel wat maatregelen in stonden ter bestrijding van erosie. De wolkbreuk die er op 4 juni geweest is, heeft, ook in mijn omgeving, meer modderstromen veroorzaakt. Daarom heb ik deze vraag specifiek in dat kader benaderd. U hebt terecht gewezen op het feit dat lokale besturen daar in de toekomst meer aandacht voor moeten hebben. Maar ik las in de resolutie ook dat we moeten kijken naar een schadevergoedingsregeling wat erosie betreft, maar daar heb ik in de documenten nergens nog een terugkoppeling naar gezien. Is daar iets mee gebeurd? U gaat daar misschien niet direct op kunnen antwoorden, omdat het ook landbouwmaterie is, maar het is wel belangrijk dat u dat ook eventjes oppikt en dat bespreekt met uw collega-minister.

Ik heb vernomen dat er vanmorgen in het kader van de Blue Deal in de commissie Landbouw wel een aantal zaken werden gecommuniceerd die de landbouwers gaan aanzetten tot het meer vasthouden van water. Dat ligt in de lijn van de resolutie van toen en van de Blue Deal, die veel recenter is.

In de commissie Landbouw van maart zei uw collega, minister Crevits, dat een expertengroep Erosie, onder leiding van het Departement Omgeving, aan een evaluatie van die erosiebestrijdingsmaatregelen werkt. Ik wilde gewoon even verder informeren naar details wat dat betreft. Hoe kunnen we daar nog meer de actuele stand van zaken van kennen? Kunt u ons dat eventueel nog schriftelijk overmaken?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega De Vroe, dank u wel voor uw interessante vraag over erosie. Ik ben uiteraard ook benieuwd naar de evaluatie en de bijsturing, waarover u daarnet een bijkomende vraag gesteld hebt.

Maar ik had nog een andere vraag, niet noodzakelijk gelinkt aan erosie, wel aan de bouwshift, want de bouwshift is natuurlijk ook een van de belangrijkste maatregelen die in de Blue Deal naar voren komt. Minister, ik heb vernomen dat de taskforce is opgericht. Ik wilde van u eigenlijk vernemen wie er in die taskforce zit, binnen welke timing die taskforce een product zal neerleggen en hoe de opvolging van die taskforce zal gebeuren. Zal er in het parlement een rapportage van tussentijdse resultaten kunnen plaatsvinden?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): *(Slechte geluidskwaliteit)*

Ik wil eerst en vooral de minister bedanken voor het antwoord en de collega voor de vraag.

Ik wil kort even de link leggen naar het waterloopbeheer en de diverse beheerders in dezen, de provincies, Vlaanderen en de Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen. Zij hebben in dezen ook de rol om de waterlopen te onderhouden en het waterbufferend vermogen van onze waterlopen maximaal te gebruiken en goed uit te bouwen. Zij moeten ook onze waterlopen robuuster maken.

Denk bijvoorbeeld aan het idee – u hebt er zelf net naar verwezen – van het eventueel plaatsen van stuwen, om op die manier meer gericht water te kunnen ophouden en loslaten. Minister, in welke mate kunnen deze waterloopbeheerders, de provincies, maar ook de Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen rekenen op ondersteuning vanuit Vlaanderen, vanuit de Blue Deal, om op die manier die waterlopen meer robuust te maken?

Ten tweede heb ik een vraag in verband met de opmaak van de hemelwaterplannen. Het is belangrijk dat alle noodzakelijke partners in een gebied – brandweer, bedrijfsleiders, provincies, landbouwers enzovoort – maximaal worden betrokken bij zo'n hemelwaterplan. We kijken inderdaad uit naar een blauwdruk van de methodologie om de hemelwaterplannen op te maken. Ik heb begrepen dat die op 30 juni wordt bekendgemaakt. We kijken daarnaar uit. Minister, is er maximaal aandacht voor de betrokkenheid van de partners? Op welke manier wordt die verwerkt in de blauwdruk?

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Mevrouw De Vroe, ik dank u voor deze interessante vraag. Velen onder ons hebben dit weekend het belang van erosiebestrijding kunnen vaststellen. Vele gemeenten hebben te kampen gehad met modderstromen. Deze vraag toont nogmaals het belang aan van de Blue Deal. Ik heb het hier al meermaals gezegd, ter vervanging van mijn collega Freya Perdaens, die deze materie normaal opvolgt. Het is duidelijk dat die Blue Deal zo belangrijk is voor de gecoördineerde aanpak op verschillende vlakken, vooral om concrete acties te ondernemen op het vlak van waterproblematiek, droogteproblematiek, verharding enzovoort.

Minister, ik merkte dat er op het vlak van hemelwaterplannen toch wel regionale verschillen zijn. Hoe zult u dat aanpakken? Het is goed dat er wordt gewerkt rond die hemelwaterplannen en droogteplannen. Maar zult u specifiek waar er achterstanden zijn nog extra inspanningen doen?

Tot slot heb ik een vraag. U zei hoeveel erosiecoördinatoren er zijn. In onze provincie, Vlaams-Brabant, is de erosiecoördinator voor toch wel een veertigtal gemeenten verantwoordelijk. Er werd gesproken over twintig coördinatoren. Maar die tellen dus voor meerdere gemeenten, althans in onze provincie.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik dank jullie voor de vele vragen. Ik zal niet meteen op alles kunnen antwoorden.

Mevrouw De Vroe, u vraagt naar het erosiebesluit. Dat is momenteel inderdaad in evaluatie. De timing is dit najaar. Het is de bedoeling om de diverse instrumenten te bekijken.

De verschillende waterloopbeheerders zijn binnen de CIW ook betrokken bij de Blue Deal. Hun ondersteuning en betrokkenheid worden mee gevat.

Wat betreft de regionale verschillen rond hemelwaterplannen, is het net daarom goed dat die werkgroep er is, met verschillende partners. Iedereen zit daarin om die verschillen weg te werken, van elkaar te leren en de beste praktijken overal in Vlaanderen uit te rollen. Dat zit goed. Want wateroverlast houdt niet op aan de grenzen van een gemeente. Het spreekt voor zich dat we dat wat ruimer zien.

De taskforce is opgestart. Ik zal overmaken wie er allemaal in zit, want dat is een hele lijst. Ze zijn al samengekomen. Op 18 juni 2021 vond er een vergadering plaats waarbij diverse externen werden gehoord en waarbij er van gedachten werd gewisseld over verschillende elementen die deel uitmaken van zo'n bouwshift. Hierop hebben gemeenten en provincies hun reflecties gegeven. Normaal gezien is er volgende week een globaal overleg met de taskforce en de klankbordgroep om verdere afspraken te maken.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Ik heb niet onmiddellijk nog bijkomende vragen, minister, maar ik kijk uit naar de verdere evaluatie en realisaties inzake dit dossier, en we volgen het uiteraard kort op.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het vonnis in de klimaatzaak – 4008 (2020-2021)

INTERPELLATIE van Chris Steenwegen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de uitspraak van de rechter in de Klimaatzaak en de veroordeling van onder meer de Vlaamse Regering voor de schending van mensenrechten – 48 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Sam Van Rooy aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het vonnis in de door de vzw Klimaatzaak gestarte procedure – 4011 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gweny De Vroe

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, de vzw Klimaatzaak stapte in 2015 al naar de rechter om de Belgische overheden tot een strenger klimaatbeleid te dwingen. Ook Vlaanderen was hierin uiteraard betrokken partij. De zaak werd van 16 tot 26 maart 2021 voor de rechtbank van eerste aanleg van Brussel bepleit, op 17 juni – vorige week dus – volgde de uitspraak.

De eisers vragen dat ons land in 2025 minstens 42 procent minder broeikasgassen zou uitstoten, en in 2030 minstens 55 procent. De eis was dus om een significante verhoging van de huidige doelstellingen op te leggen. Dat sluit ook aan bij hetgeen Europa al voorziet in het 'Fit for 55 package'. Deze zomer komt er een regelgevend pakket met een felle verhoging van de doelstellingen, maar ook een maatregelenpakket dat ons – niet alleen de overheden maar ook alle betrokken sectoren – in staat moet stellen om die hogere doelstellingen te halen.

De rechtbank heeft deze eis – om effectief zélf doelstellingen te gaan opleggen – verworpen. Ik denk dat dat een goede zaak is, in die zin dat we het er allemaal over eens zijn dat het huidige klimaatbeleid niet volstaat, en dat we een tandje – méér dan een tandje – zullen moeten bij steken. Dat is ook wat de Europese Green Deal zegt, en dat is ook wat ons Vlaams regeerakkoord zegt, namelijk dat we ons inschrijven in die Europese klimaatpolitiek, mits een aantal randvoorwaarden. Het is, wat ons betreft, niet aan de rechterlijke macht om beleidsdoelstellingen op te leggen, het is aan de politiek. De rechter heeft, bij deze, de bal ook heel nadrukkelijk in ons kamp gelegd.

Wel vindt de rechtbank dat de klacht van de vzw Klimaatzaak ontvankelijk is en dat de federale staat en de drie gewesten gezamenlijk en individueel verantwoordelijk zijn en de wettelijke zorgplicht schenden. Het vonnis stelt ook dat onze overheden artikels 2 en 8 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens schenden. Die artikels gaan meer bepaald over het 'recht op leven' en het 'recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven'. Uiteindelijk is het dat waar de klimaatzaak over gaat: de toekomst van het leven, hier in onze regio, maar ook veel ruimer dan dat, in de wereld. Op welke manier willen we gaan leven en hoe kunnen we dat leefbaar maken en houden.

De vzw Klimaatzaak is niet volledig tevreden met het vonnis en kondigt aan dat ze beroep gaat aantekenen. Tegelijkertijd kondigt ze ook aan een zaak aanhangig te maken bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg.

Collega's, ik denk dat het vonnis een aansporing moet zijn om in Vlaanderen, in België, in Europa, bijkomende stappen te zetten. De Europese Commissie heeft de weg getoond. De Green Deal ligt op tafel, en wordt verder uitgewerkt. Het is aan de politiek om de doelstellingen, en vooral ook de acties te gaan bepalen. Dit moet gaan over meer dan alleen het formuleren van doelstellingen en ambities. Het moet ook gaan over budgetten en concrete acties om ervoor te zorgen dat we een klimaatbeleid kunnen voeren waar iedereen effectief in meekan. Collega's, ik moet zeggen dat ik een aantal van de eerste reacties op de uitspraak van de rechter betreur.

Partijvoorzitters die steekspelletjes beginnen te organiseren tussen de verschillende bevoegdheidsniveaus, tussen het federale en het Vlaamse, dat lijkt mij helemaal de verkeerde aanpak te zijn, en dat zijn, denk ik, partijvoorzitters die de boodschap van Klimaatzaak en van hun eisers niet begrepen hebben. Ik denk dat er alleen maar gezamenlijk resultaat geboekt kan worden, over alle overheidsniveaus heen, samen met alle sectoren, samen met gezinnen en bedrijven. Maar dat wil dus wel zeggen, minister, dat er ook in Vlaanderen heel wat werk op de plank ligt. In alle sectoren moet er een tandje bij gestoken worden.

Minister, hoe interpreteert u het vonnis van de Brusselse rechtbank? Hoe verhoudt het vonnis zich volgens u tot de nieuwe Europese klimaatwet die in de steigers staat?

Hoe zult u de verdere juridische procedure voorbereiden? Plant u zelf verdere juridische stappen? Zult u zelf beroep aantekenen?

Zult u het Vlaams Energie- en Klimaatplan herzien en extra maatregelen nemen om tegemoet te komen aan de eisen van de vzw Klimaatzaak, maar ook vooral om tegemoet te komen aan de doelstellingen die binnen de Green Deal worden geformuleerd?

Op welke manier zult u in overleg gaan met de andere Belgische overheden, zowel federaal als regionaal?

Welke invloed heeft de uitspraak op de onderhandelingen over het samenwerkingsakkoord dat gesloten moet worden over de realisatie van de 2030-doelstellingen, die, zoals we weten, omhooggaan?

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Collega's, minister, ik doe dit niet dikwijls, maar ik wil nu toch beginnen met uw aandacht te vestigen op alweer een studie die aan toont dat het niet vijf voor twaalf is, maar al lang over twaalf uur als het gaat over klimaatverandering. De aarde raakt de energie van de zon steeds minder kwijt, zo stellen wetenschappers vast. Uit een studie van onder meer de National Aeronautics and Space Administration (NASA) die deze week verschenen is, blijkt dat de onbalans in die energieverhouding tussen 2005 en 2019 verdubbeld is. De trends die we waarnemen zijn vrij alarmerend, zegt hoofdauteur Norman Loeb. De twee manieren waarop ze dit onevenwicht hebben bestudeerd, leveren gelijkaardige resultaten op en tonen beide deze sterke tendens aan. Er is dus veel vertrouwen in de resultaten, al is de boodschap minder geruststellend. Het onevenwicht in die energieverhouding haalt immers heel het klimaat overhoop.

Collega's, het is nog maar eens een bevestiging dat het klimaat aan een razend tempo verandert, een tempo dat waarschijnlijk nog hoger ligt dan wat we tot nu toe hebben vermoed. En dus, collega's, is klimaatopwarming een van de grootste uitdagingen in de menselijke geschiedenis.

"De snelle opwarming van onze planeet heeft verstrekkende gevolgen, zowel ecologisch, maar ook economisch en sociaal. Wereldwijde actie is nodig om deze trend te keren. En Vlaanderen kan hierbij niet achterblijven. Integendeel, een voortrekkersrol in de strijd tegen de klimaatopwarming biedt tal van opportuniteiten. (...) Het is duidelijk dat de urgentie en de opportuniteiten in deze wereldwijd erkend worden. Eén van de belangrijkste afspraken die in het akkoord staan ingeschreven, is de doelstelling om de opwarming van de aarde ruim onder de 2°C te houden en ernaar te streven om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal 1,5°C. Het is noodzakelijk om de opwarming van de aarde af te remmen. Want wanneer we dat niet zouden doen en onbeperkt broeikasgassen blijven uitstoten, zal dit heel ernstige gevolgen hebben voor iedereen op deze wereld (...)."

Collega's, dat zijn niet mijn woorden, maar dit zijn de bewoordingen uit een resolutie die dit Vlaams Parlement in 2016 heeft goedgekeurd. En diezelfde resolutie gaat verder: "Voor het Vlaams Parlement is het overduidelijk dat Vlaanderen zich niet vrij kan stellen van een doorgedreven en goed onderbouwd klimaatbeleid. Om vanuit Vlaanderen een effectieve bijdrage te leveren aan de Europese klimaatambities op middellange (...) en lange (...) termijn moet het reductietraject na 2016 (...) verscherpt worden. Er kan en mag dus niet aan getwijfeld worden dat bijkomende klimaatinspanningen noodzakelijk zijn om de doelstelling over de opwarming van de aarde uit het klimaatakkoord van Parijs waar te maken."

Het Vlaams Parlement was er zich toen van bewust – en ik citeer – "dat het Vlaamse klimaatbeleid structureel versterkt moet worden om op die manier de jaarlijkse uitstootreductie aanzienlijk te vergroten en wil heel graag haar bijdrage leveren aan dat op de toekomst gerichte klimaatbeleid."

Nu, collega's, ondertussen hebben we de cijfers van de voorbije jaren, die eerder bevestigen dat de geplande reductie van broeikasgassen enerzijds niet gehaald wordt en dat er van een aanscherping van doelstellingen op Vlaams niveau geen sprake is.

Dat alles, collega's, die vaststelling dat het beleid tekortschiet, heeft een aantal initiatiefnemers er reeds in 2014 toe aangezet om de klimaatzaak op te starten. Het geloof dat de politiek in staat zou zijn om dit complexe probleem tijdig en voldoende doortastend aan te pakken, ontbrak en dus probeerde men, zoals in andere landen, een gerechtelijke veroordeling te krijgen.

Meer dan 65.000 Belgen sloten zich hierbij aan. In hun definitieve syntheseconclusies voor de rechtbank voeren zij aan dat het ontoereikend klimaatbeleid van de Belgische overheden zowel een schending van de zorgvuldigheidsnorm is, als van mensen- en kinderrechten.

Een opwarming van meer dan 1,5 graden Celsius is gevaarlijk. Dat is precies de reden waarom de internationale gemeenschap, en België, beslist hebben dat we daaronder moeten blijven. Maar, zo stelt men vast, de Belgische overheden schieten hierin tekort. Meer nog, ons klimaatbeleid dreigt internationaal steeds verder weg te zakken naar de achterhoede.

Donderdag 17 juni 2021 is in dat licht ongetwijfeld een historische dag. Klimaatzaak heeft, na een jarenlange en spijtige procedureslag, geïnitieerd door deze Vlaamse Regering, gelijk gekregen. De uitspraak van de rechter in Brussel ligt in de lijn van vorige uitspraken van rechters in Nederland in klimaatgedingen aangespannen door verenigingen van burgers tegen hun regeringen. Ook de diverse regionale Belgische regeringen zijn nu veroordeeld voor hun te laks beleid in het verleden. En dat geldt dus ook voor de Vlaamse Regering, die ook individueel veroordeeld werd. De rechter was daarbij bijzonder streng: het gaat om een schending van mensenrechten, met name om een schending van de artikels 2 en 8 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM).

De rechter deed wel geen uitspraak over de concrete reductiedoelstellingen die Klimaatzaak vorderde, maar de kans is reëel dat een dergelijke uitspraak in beroep wel nog kan volgen, naar het voorbeeld van de gerechtelijke uitspraken in onze buurlanden. Hoe dan ook betekent dit dat de Vlaamse Regering een onvoldoende kreeg voor haar klimaatbeleid en hiermee de mensenrechten van haar inwoners schendt. Ook zonder opgelegde doelstellingen zou deze juridische veroordeling duidelijk genoeg moeten zijn dat het zo niet verder kan en dat de reductiedoelstelling van 35 procent tegen 2030 geenszins volstaat.

Als minister moest u al toegeven dat Vlaanderen de reductiedoelstelling voor 2020 ook niet gehaald heeft. Sinds 2005, het referentiejaar van het klimaatakkoord, is onze niet-ETS-uitstoot (emissions trading scheme) amper met 3 procent gedaald. Erger nog, tussen het aanhangig maken van deze zaak in 2014 en 2018 is de niet-ETS-uitstoot nog gegroeid. Dat betekent dat er slechts een jaarlijkse gemiddelde reductie van 0,2 procent werd gerealiseerd, wat ronduit beschamend is als resultaat van het regeringswerk van deze en vorige Vlaamse regeringen, waar uw partij, minister, al die tijd deel van uitmaakte. En met het voorliggend Vlaams Klimaatplan is het bijzonder twijfelachtig dat we de bijzonder slappe doelstelling van min 35 procent zullen halen. Dat is tenminste de overtuiging van ongeveer iedereen die dit Klimaatplan grondig heeft bekeken en die er al of niet formeel advies over heeft gegeven. Alleen, deze Vlaamse Regering blijft, ondanks het rampzalig track-record van diezelfde regering de voorbije jaren, volhouden dat wat nu in de steigers staat, zal volstaan.

Collega's, wij hebben ons als land verbonden tot het akkoord van Parijs. Vijf jaar na Parijs weten we allemaal dat de engagementen die genomen zijn, volstrekt

onvoldoende zijn om de afgesproken doelen te realiseren. Dat heeft Europa ertoe aangezet om zijn doelstellingen aan te passen en dus een ambitieuzer traject uit te stippelen. Als we mee willen zijn met het ambitieuze, maar ook noodzakelijke Europese klimaatbeleid, moeten ook wij onze doelstelling hoe dan ook optrekken en ons Klimaatplan navenant fors bijstellen. Ook de rechter duwt ons nu in die richting.

Maar deze Vlaamse Regering blijft traineren. Uzelf neemt daarin het voortouw en wilt maar bewegen als voorstellen realistisch, haalbaar en betaalbaar zijn, als ze de concurrentiepositie van onze bedrijven niet schaden en de energiefactuur voor onze gezinnen en kmo's niet opdrijven. Al deze bekommernissen delen we, maar wij zijn van mening dat afremmen en kiezen voor een staartpositie in het peloton van landen dat gaat voor een vergroening van de economie en voor gedurfde groene innovaties, bijzonder asociaal én economisch schadelijk zijn. Hoe realistisch is het de aanstormende klimaatverandering te blijven ontkennen als een van de lage landen aan de Noordzee? Vlaanderen is de boot spijtig genoeg aan het missen.

Het Vlaams Energie- en Klimaatplan is op een aantal vlakken bijzonder zwak. Men gaat uit van een daling van het aantal gereden kilometers over de weg tot maximaal 51,6 miljard euro in 2030. Dat is een vermindering voor personenwagens en bestelwagens, maar nog altijd een vermeerdering voor vrachtwagens. Er is ook amper 5 procent koolstofarme vrachtwagens voorzien tegen 2030. Intussen blijft deze Vlaamse Regering investeren in een verbreding van de Brusselse ring en de snelwegen ernaartoe zoals de E314, een 'Uplace light'-project, een overgedimensioneerde uitvoering van de Oosterweelverbinding, enzovoort. Hoe denkt u op die manier een klimaatshift in het verkeer te bewerkstelligen? Terzelfdertijd wordt het openbaar vervoer ondergefinancierd.

In de industrie blijven er miljoenen aan subsidies gaan naar bedrijven om voor hun broeikasgasemissies te compenseren. We spraken daar al eerder over. Echte stimuli voor bedrijven om te decarboniseren, ontbreken. Een herziening van de energiebeleidsovereenkomsten zal allicht te weinig soelaas bieden. Wordt het niet dringend tijd om het over een andere boeg te gooien? Onze industrie is technologisch en economisch sterk en beschikt zeker over de mogelijkheden om de noodzakelijke transitie mee vorm te geven. Ze is er zelfs vragende partij voor, maar vraagt voor een ambitieus regelgevend kader dat zorgt voor een level playing field waarin elk bedrijf de noodzakelijke stappen vooruit moet zetten en het niet overgelaten wordt aan zogenaamde voorlopers, die dan in een concurrentiële markt benadeeld worden tegenover zij die maximale winst verkiezen en de kosten doorschuiven naar de samenleving.

De landbouwsector moet zijn broeikasgassen tegen 2030 met 26 procent reduceren. Dat zal gebeuren door onder meer de uitstoot van methaan en lachgas te beperken via beter voedsel en mestmanagement. In feite zijn deze doelstellingen slechts haalbaar als heel ons voedselsysteem grondig hervormd wordt en agro-ecologie het uitgangspunt vormt waarnaar gewerkt wordt. Ook het stikstofprobleem kan enkel op die manier worden bemeesterd. Om dat mogelijk te maken, is er nood aan een volwaardig transitiebeleid voor de landbouw en in het bijzonder de veeteelt, met oog voor de klimaatdoelstellingen, maar ook voor de sociale kosten van de landbouw vandaag en van zo'n ombouw. Het laatste landbouwrapport heeft ons nog eens met onze neus op de feiten geduwd: ondanks een veel hogere productiviteit, tenminste als we kijken naar de opbrengst per hectare hier bij ons, is het inkomen van onze landbouwers niet vooruitgegaan, integendeel. Daarnaast slaagt men er niet meer in om de milieulast verder te doen dalen. We stoten hier, ondanks decennia van grote investeringen in – technologische – innovatie, ook voor deze regering het wondermiddel om alles op te lossen, op de grenzen van het bestaande systeem.

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) en andere instellingen wijzen ons al lang op het feit dat we in ons land dringend nood hebben aan een vergroening van de fiscaliteit. Maar voorstellen in de richting van het belasten van CO₂-uitstoot of vormen van slimme heffingen op verplaatsingen ketst u al op voorhand af. Uiteraard moeten dit soort voorstellen sociaal doordacht worden en mogen ze de sociaal zwaksten niet raken. Ettelijke studies wijzen erop dat dit perfect kan en dat dit nalaten op termijn bijzonder schadelijk is voor onze leefomgeving én voor onze economie.

Minister, u hebt de laatste tijd bewezen dat u in de zorg voor milieu en gezondheid ook tegen de stroom in durft te roeien. Waarom dan die weerstand wanneer het gaat over klimaatmaatregelen?

Als we tot een eensluidend antwoord willen komen op de uitspraak van de rechter zullen we meer moeten samenwerken tussen alle regeringen van dit land. En niet alleen binnen ons land, maar op alle niveaus. Collega Bothuyne wees er ook al op. Dat betekent op een positieve manier communiceren en de focus in onze communicatie houden op ons eigen beleid, en onze energie, onze menselijke energie, gebruiken voor de versterking van elkaar.

Dat betekent ook dat we ons nu eindelijk constructief en positief opstellen, zonder voorwaarden, tegenover de Europese doelstellingen, de Green Deal en meer bepaald het Europese wetgevende kader inzake klimaatbeleid, dat normaal gezien op 14 juli zal worden gepresenteerd door de Europese Commissie en als doel heeft om tot 55 procent reductie te komen in 2030 en klimaatneutraliteit tegen 2050.

Minister, bij aanvang van de pleidooien in de klimaatzaak vroegen enkele collega's en ik u naar een reactie. U wilde toen niet vooruitlopen op de uitspraak. Vandaag is die uitspraak er. Minister, rekening houdend met de uitspraak van de rechtbank, wat zult u doen om onze klimaatambities op korte termijn op te trekken?

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): De Brusselse rechtbank sprak zich donderdag 17 juni uit in het proces dat werd aangespannen door Klimaatzaak. Die vzw wilde dus via de rechtbank een strenger klimaatbeleid afdwingen bij de verschillende Belgische overheden. De rechtbank van eerste aanleg heeft hen nu grotendeels gelijk gegeven. Ze redeneert dat de Belgische overheden – waaronder dus ook de Vlaamse – nalatig zijn geweest door hun klimaatbeleid en dat het huidige beleid de wettelijke zorgplicht en zelfs de mensenrechten schendt. Meer precies zou het huidige beleid artikel 2 en 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens schenden. Weliswaar weigerde de rechtbank concrete reductiedoelstellingen voorop te stellen voor de uitstoot van broeikasgassen, maar het vonnis stelt wel dat de drie gewesten in België gezamenlijk en individueel verantwoordelijk zijn voor het klimaatbeleid.

De vzw Klimaatzaak reageerde euforisch. Volgens voorzitter Serge de Gheldere heeft hij met die zaak zelfs geschiedenis geschreven op wereldvlak. Nochtans verkrijgt de vzw van de rechter wel wat minder dan een gelijkaardige zaak in Nederland, waar de organisatie Urgenda ook een klimaatzaak won tegen de Nederlandse overheid. Daar oordeelde de rechter daarenboven ook dat de uitstoot van broeikasgassen in Nederland tegen 2020 met 25 procent verminderd moest worden ten opzichte van 1990. Vzw Klimaatzaak vroeg in ons land aan de rechter om een verplichting op te leggen van minstens 42 procent minder broeikasgassen tegen 2025. Tegen 2030 zou dat zelfs min 55 procent moeten worden. De rechtbank ging hier echter niet in mee. Daarom overweegt de vzw om in beroep te gaan.

Mijn vragen, minister:

Wat is uw reactie op het vonnis van de Brusselse rechtbank van eerste aanleg? Gaat u akkoord met dit vonnis en vindt u dat het de taak van de rechterlijke macht is om het klimaatbeleid goed te keuren of te veroordelen?

Zal de Vlaamse Regering in beroep gaan tegen het vonnis? Zo neen, waarom niet?

Zult u het Vlaams klimaatbeleid aanpassen op basis van deze uitspraak? Zo ja, op welke manier en wanneer mogen we deze aanpassingen verwachten?

Hebt u over dit vonnis al overleg gepleegd met uw gewestelijke en federale collega's?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega's voor de uitgebreide tussenkomsten, terecht ook, denk ik. Ik meen dat iedereen het vonnis ook heel goed gelezen heeft.

Ik denk dat het duidelijk is dat de rechter aangeeft dat er onvoldoende inspanningen zijn geleverd – dat wordt heel duidelijk naar voren gebracht – om de gevolgen van de klimaatopwarming te beperken. Dat schendt dus de zorgvuldigheidsnorm, en ook het recht op het leven, zegt de rechter. Aan de andere kant heeft hij geen aangescherpte reductiedoelstellingen opgelegd, en geeft hij duidelijk de scheiding der machten aan. Maar dat er in het verleden te weinig is gebeurd, daarvoor moeten we gewoon even naar de cijfers kijken. Tussen 2013 en 2020 hadden we een doelstelling van 15,7 procent op Vlaams niveau, en we hebben 3 procent gehaald. Ik denk dat iedereen in de commissie wel aanvoelt dat dat niet voldoende is. De doelstelling is niet gehaald.

Er zijn ook vragen gesteld, in verschillende tussenkomsten, over wat ik ga doen, of we in hoger beroep gaan of niet. Ik ga me daarover beraden. Ik ben met externe raadslieden aan het bekijken wat dit nu allemaal betekent. Daar kom ik later nog op terug.

Ondertussen werken we natuurlijk verder aan het klimaatplan dat de regering heeft goedgekeurd, voor een reductie met toch wel 35 procent van de non-ETS-uitstoot. Alle collega's zijn zeer gefocust op het uitvoeren en concretiseren van al die maatregelen die opgenomen zijn in het Klimaatplan. De voorstellen van de Europese Commissie om de nationale niet-ETS-doelstellingen voor het jaar 2030 te verhogen in lijn met de Europese 55 procentdoelstelling worden pas volgende maand verwacht.

Dit is bovendien slechts het begin van het beleidsproces. Een beslissing over deze nieuwe doelstellingen voor onder andere België zal pas plaatsvinden na onderhandelingen tussen de Raad en het Europese beleid.

Een nieuw samenwerkingsakkoord met de intra-Belgische verdeling van de doelstellingen voor de periode 2021-2030 moet worden afgesloten met de verschillende entiteiten.

Het vonnis van de rechtbank hoeft voor de Vlaamse Regering geen impact te hebben op deze onderhandelingen die zich nog in een verkennende fase bevinden.

Het Waalse Gewest is voorzitter van de Nationale Klimaatcommissie in 2021. Zoals ik eerder gezegd heb als antwoord op de vraag van collega Van Rooy, leiden zij de gesprekken. Het Waalse Gewest heeft gekozen voor een aanpak via bilaterale gesprekken met de verschillende entiteiten, waarover periodiek wordt teruggekoppeld naar het Energieoverleg (ENOVER) en de Nationale Klimaatcommissie. Een gezamenlijke vergadering van de Nationale Klimaatcommissie en ENOVER waar dit onderwerp op de agenda staat, is gepland op 25 juni 2021.

Ik wil toch heel duidelijk maken dat de Vlaamse Regering alle inspanningen doet die in het Klimaatplan staan. Wij hebben daar ook voortgangsrapportages van, we volgen dat op de voet op. We moeten dat doen, die doelstelling van min 35 procent, zowel voor de industrie, gebouwen als transport. Collega Somers sluit binnenkort ook een ambitieus pact met de lokale besturen. Er zijn ook heel wat middelen – vergeet het niet – uit het Vlaamse relanceplan die optimaal ingezet zullen worden, denk maar aan de vergroening van de transportsector – bijna 777 miljoen euro –, de renovatie van het Vlaamse gebouwenpatrimonium – 422 miljoen euro –, groene warmte – 50 miljoen euro –, onderzoek en ontwikkeling – 225 miljoen euro –, ook de ondersteuning van de transitie naar een duurzame waterstofindustrie in Vlaanderen, heel de circulaire economie. Alles is dus in uitvoering en alle collega's voeren dat ook uit. Wij volgen dat op.

Wat het Europees verhaal betreft, daar komen we later nog op terug, zodra we weten wat daar vanuit Europa komt. Dat moet eigenlijk nog goed en wel starten.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik denk dat Klimaatzaak duidelijk is. Die zegt hetzelfde als wat Europa zegt, als wat heel veel collega's in het parlement zeggen, als wat heel veel experts zeggen, namelijk dat er meer moet gebeuren als we de doelstellingen die het Klimaatakkoord van Parijs heeft vooropgesteld, effectief willen halen. We gaan dat als Vlaanderen niet alleen kunnen doen. Vandaar is het zo belangrijk dat er op Europees, maar ook op mondiaal niveau stappen vooruit gezet worden.

Er zijn wel wat hoopgevende signalen. Dat zijn de signalen die we ook in ons Vlaams regeerakkoord hadden verwacht: dat ook andere grote handelsblokken in de wereld in beweging zouden komen en rond klimaat stappen gaan zetten. Als ik kijk naar het beleid zoals het uitgetekend wordt in de Verenigde Staten, maar ook in China bijvoorbeeld, dan zien we dat daar wel degelijk een aantal zaken aan het verschuiven zijn, ten goede. Vanuit Vlaanderen hebben we heel wat technologie, heel wat bedrijven. U zei het daarnet: minister Crevits levert heel veel inspanningen als het gaat over innovatie, waterstoftechnologie en dergelijke meer. Onze landbouwsector produceert de meest klimaatvriendelijke voeding van de hele wereld, en dat is onder andere te danken aan onderzoek en ontwikkeling die hier gevoerd worden. Daar kunnen we dus verder op inzetten.

Maar er is meer nodig, minister. We hebben het Vlaams Energie- en Klimaatplan. Dat is inderdaad 35 procent, dat is al veel. Maar we weten ook allemaal dat dat niet zal volstaan. Vandaar heb ik de volgende vraag – en ik heb ze u al eerder gesteld of gesuggereerd. In Nederland wacht men niet af wat Europa gaat doen.

In Nederland heeft men beleidsscenario's uitgerekend en uitgewerkt met het Planbureau om op die manier sector per sector in te schatten wat bepaalde keuzes aan resultaten zouden kunnen opleveren, zowel economisch als ecologisch als sociaal – die elementen zijn even belangrijk in dit verhaal. Mijn concrete vraag, minister, is om ook vanuit Vlaanderen zulke impactanalyses te gaan maken. We moeten niet wachten op Europa of op een ander om zoiets te doen; wij moeten dat zelf gaan doen, het liefst in overleg met de andere deelstaten en de federale overheid.

Wat de klimaatzaak zelf betreft, heeft het volgens mij geen zin om nog in beroep te gaan. De boodschap van de rechter was duidelijk, de boodschap van de eisers is duidelijk. Ik denk dat we gewoon de hand aan de ploeg moeten slaan en bijkomende maatregelen moeten uitwerken en bijkomende budgetten moeten uittrekken, om zo bijkomende resultaten te verkrijgen, zonder te vervallen in politiek gehakketak, zoals mevrouw Almaci vorige week te berde bracht als reactie op de klimaatzaak. Ik ben blij dat collega Steenwegen op dat vlak al een andere toon aanslaat dan zijn voorzitter.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Dank u wel, minister, voor uw antwoord, dat toch ontgoochelend is. U zegt dat in Europa nog niets vastligt, dat het een proces is en dat we pas dan zullen weten waar wij aan toe zijn. Wat u natuurlijk wel niet zegt, en waar de klimaatzaak over gaat, is dat België zich mee verbonden heeft tot een akkoord in Parijs dat tot doel heeft om de klimaatopwarming te beperken tot minder dan 2 graden Celsius. Met wat er vandaag van engagementen van verschillende landen op tafel ligt, raken we amper aan die 3,5 graden Celsius opwarming, wat een enorm negatieve impact zou hebben op onze samenleving.

Ik heb daarnet geciteerd uit een resolutie van dit parlement, die u als Vlaamse minister en als de Vlaamse Regering vraagt – opdraagt eigenlijk – om ervoor te zorgen dat die doelstelling gehaald wordt en dat we onder die 2 graden Celsius blijven. Vandaag zien we dat regeringen, parlementen en lagere overheden vanwege allerlei redenen niet in staat zijn of bereid zijn om wat nodig is en afgesproken werd, om te zetten in beleid. De redenen zijn divers en zelfs enigszins begrijpelijk. Het is niet gemakkelijk. We botsen hier op de grenzen van ons huidige systeem. Maar, met de feitelijke en wetenschappelijke kennis achter ons en met de beloften en internationale afspraken die wij, parlementen en regeringen onder elkaar, gemaakt hebben, wordt de politiek nu meer en meer tot de orde geroepen door de rechterlijke macht.

De klimaatzaak is geen alleenstaand geval. Vorig jaar oordeelde een rechter in Engeland dat de uitbreiding van Heathrow in Londen niet kon worden toegestaan omdat ze in strijd was met de klimaatdoelen van Engeland. We hebben onlangs een baanbrekend arrest gehad in Nederland waarin een bedrijf – Shell om het niet te noemen – veroordeeld werd om zijn aandeel in de klimaatopwarming sneller en feller af te bouwen met concrete doelen. En in Boechout kreeg het lokaal bestuur gelijk in zijn verzet tegen een nieuw tankstation, omdat het in tegenspraak was met het burgemeestersconvenant, dat veel van onze steden en gemeenten hebben afgesloten. De Raad voor Vergunningsbetwistingen oordeelde dat de zorg voor het klimaat effectief beschouwd moet worden als een doelstelling of zorgplicht van een gemeente. Dat is een heel belangrijk vonnis en een precedent voor gelijkaardige dossiers in andere gemeenten. De klimaatdoelstellingen van een lokaal bestuur kunnen nu een doorslaggevend argument worden om al dan niet een omgevingsvergunning te verlenen.

Vandaar, minister, stel ik u toch de vraag: vindt u dat nu een goede zaak dat u en uw regering te weinig initiatief nemen, beleidsmatig tekortschieten om dat klimaatprobleem aan te gaan, in overleg met de regio's, met de Federale Regering en internationaal? Vindt u dat nu een goede zaak? Hoe gaat u verhinderen dat gerechtelijke uitspraken het beleid steeds meer zullen bepalen? Want dat is een trend die we vandaag meer en meer vaststellen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister Demir, begrijp ik het goed dat er dus toch een kans is dat de Vlaamse Regering zich juridisch zal verweren tegen dit vonnis? Of wordt de beroepsprocedure afgewacht die de vzw Klimaatzaak nu heeft aangespannen, en dus een definitieve uitspraak? Ik vind het belangrijk om dat te benadrukken. Want de heer Steenwegen wijst er terecht op dat u zich verbindt tot allerlei klimaatdoelstellingen op Europees niveau en op internationaal niveau. En daar zijn wij uiteraard tegen. En dan zegt u op Vlaams niveau – terecht overigens – dat u het niet kunt betalen, dat het niet betaalbaar en niet haalbaar is en dat we er dus niet geraken. Als dit soort rechtszaken wordt aangespannen en dit soort vonnissen wordt uitgesproken, dan stevenen wij inderdaad af op een 'klimaatdictatuur' – zo zal ik dan maar noemen, ik gebruik een andere terminologie

dan de heer Steenwegen – waarbij de rechter zal bepalen welk beleid u moet voeren. En dan kunt u als minister niet meer zeggen dat u het toch een beetje anders of alleszins langzamer doet, om het haalbaar en betaalbaar te houden.

Minister Demir, blijft u van plan om echt uw eigen beleid te voeren, dat volgens uzelf haalbaar en betaalbaar is, en dus ook juridische stappen te ondernemen tegen dat vonnis? Of zult u dat uiteindelijk ondergaan?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Voorzitter, ik ga in op het laatste punt. Collega Van Rooy, de rechter heeft niet bepaald welk beleid wij moeten voeren. De rechtbank heeft er zelfs uitdrukkelijk voor gekozen om geen eigen doelstellingen op te leggen of vast te leggen. Wat zij wel doet, is de regeringen in dit land opleggen om dat beleid te voeren dat ze zeggen dat ze zouden willen voeren. De rechtbank heeft zich ook alleen maar gebaseerd – want dat kan een rechtbank alleen maar, in dit land, net zoals in alle andere beschaafde landen – op regels, wetten, decreten, grondwetten die door verkozen politici, zijn gestemd, goedgekeurd en vastgesteld. De rechtbank heeft vastgesteld dat het beleid dat wordt gevoerd niet alleen niet overeenstemt met de grote woorden die we verkondigen, net zoals collega Bothuynne dat vandaag ook weer doet, maar ook niet met de wetten, decreten en grondwetten die we zelf hebben gestemd. In een rechtsstaat is het zo dat wetten, decreten en grondwetten geen vrijblijvende teksten zijn, maar moeten worden nageleefd. Als je dus vaststelt dat er een probleem is, dat het beleid dat wordt gevoerd niet meer klopt, is het logisch dat iemand naar de rechtbank stapt. Het is al raar dat het zo lang heeft geduurd.

En de grote boodschap van wat deze rechtbank vandaag heeft gezegd, net zoals in de verschillende omliggende landen, is dat beleid voeren meer is dan alleen maar een paar vrijblijvende goed klinkende loze statements te maken en vervolgens gewoon over te gaan tot de orde van de dag. Wanneer men zegt dat men de klimaatproblematiek serieus neemt, dan moeten er ook resultaten tegenover staan. We stellen vast dat we in dit land, in deze legislatuur en in de vorige, maar in alle eerlijkheid ook in eerdere legislaturen, heel veel claimen dat we het willen aanpakken, maar dat we niet de gepaste maatregelen nemen. Keer op keer stellen we vast dat de resultaten die we zeggen te willen halen, niet worden gehaald. In die zin, minister, vond ik uw antwoord toch ook wel heel erg vrijblijvend en heel erg op de vlakte blijvend. Ik heb niet gehoord dat de Vlaamse Regering nu weg zal stappen van alleen maar loze statements, maar zich ook zal engageren tot het halen van doelstellingen, niet alleen het vaststellen ervan. Ik heb het over het halen van doelstellingen inzake hernieuwbare energie, het halen en realiseren van doelstellingen inzake de vermindering van CO₂-uitstoot, het realiseren van doelstellingen inzake het verminderen van onze klimaatimpact, het vastleggen van een heel duidelijke tijdlijn naar het uitfaseren van een aantal brandstoffen enzovoort.

De vonnissen van deze rechtbank, maar ook van andere Europese rechtbanken in buurlanden, tonen aan dat we een kantelpunt bereikt hebben, denk ik. Een paar leuke statements maken, en een vrijblijvend plan opstellen, die tijd is voorbij, zowel in de hoofden van burgers als in de ogen van rechtbanken, en jammer genoeg ook in de realiteit van onze planeet. Het is dus een keuze waar de Vlaamse Regering voor staat. U kunt de juridische strijd blijven verderzetten, u kunt de woordenstrijd blijven verderzetten, of u kunt duidelijk gaan voor resultaten. Dan zullen er inderdaad een aantal maatregelen moeten worden genomen die resultaat kunnen boeken. Op dat vlak heeft deze Vlaamse Regering nog wel een weg te gaan. Ze is daarin niet de eerste regering, maar hopelijk wel de laatste, en degene die nu – met dank aan de rechtbanken – kan kiezen voor een beleid dat écht vooruitgang wil realiseren.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik heb me ook al in de vorige legislatuur – en deze rechtszaak is ook opgestart in de vorige legislatuur – altijd verzet tegen een opbod van doelstellingen. Ik heb me daar nooit mee akkoord verklaard. Ik heb trouwens ook altijd gezegd dat we moeten beginnen met het uitwerken van concrete maatregelen. En ik durf eigenlijk ook met zekerheid te zeggen dat dit de eerste regering is die werkt met heel concrete maatregelen, bijvoorbeeld rond energie-efficiëntie. Ik ga ze niet allemaal opsommen, maar er zijn er toch een heel pak. Ik herinner me ook nog deze bewuste resolutie uit 2016, waar collega Steenwegen naar verwijst. De discussie in de plenaire, die we achteraf ook gevoerd hebben met de andere parlementen erbij, was hallucinant. Eenmaal de doelstelling vastgelegd was – en de doelstelling was toen meer dan 35 procent – verliet iedereen de zaal. De mensen van Groen en Ecolo, de journalisten verlieten de zaal. Ze hadden een doelstelling vastgelegd. Dat er daarna nog 15 pagina's kwamen met concrete maatregelen, die nog moesten bediscussieerd worden, dat interesseerde geen kat. Geen hond was daarin geïnteresseerd. Enkel ik en een paar anderen bleven zitten om verder te discussiëren hoe we dat concreet zouden gaan doen. Maar daarover werd niet gediscussieerd, het waren enkel doelstellingen, een opbod van doelstellingen. En dat opbod van doelstellingen is dan zo dogmatisch geworden dat het dan uiteraard voer is voor een aantal juristen om mee naar de rechtbank te stappen wegens mensenrechten, enzovoort, enzovoort. Ik vraag me dan eerlijk gezegd af – ook als burger – of we daar dan ons geld moeten insteken, in die rechtszaken? Advocaten die moeten worden betaald, de tijd die je erin steekt, enzovoort. Dan steek ik veel liever mijn tijd in het ontplooiën van concrete maatregelen, in die te monitoren, te kijken hoe ver we daarmee komen, bijsturen, flexibel zijn. Als het niet lukt, nog wat bijsturen, leren van anderen, enzovoort.

Ik denk dat we daar veel meer mee kunnen doen dan met statements, opbod, enzovoort. En om nogmaals te wijzen op uw dogmatisch handelen, collega Steenwegen, herhaal ik de vraag die u stelde aan de minister: 'Is het een goede zaak dat u niet goed bezig bent?' Dat was eigenlijk uw vraag. Eigenlijk impliceert u al uw antwoord in uw vraag. Dat is puur dogmatisch denken. Daar ben ik 100 procent niet mee akkoord. Dat doe je niet, in de vraag al het antwoord zetten. 'Is het een goede zaak dat u niet goed bezig bent?'. Dat was uw vraag. Wel, stop met dat opbod, en werk aan concrete maatregelen!

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ja, ik wil hier misschien heel kort op reageren.

Wat het vonnis betreft heb ik heel duidelijk aangegeven dat we ons aan het bera- den zijn, aan het kijken wat we gaan doen. We hebben daarvoor nog even de tijd, om te bepalen of we in beroep gaan of niet.

Ik vind het zeer belangrijk dat je de doelstelling die je vooropstelt als overheid, ook nakomt. Nogmaals, in Vlaanderen zijn we er heel goed in om eender welke doelstelling die je je oplegt niet te halen. Sta mij daarom toe om te zeggen dat we op dit moment alles op alles moeten zetten. Dat er een reductie van het broeikas- gas moet zijn, daar zijn we het allemaal over eens, denk ik. De discussie gaat erover of dat toch meer dan die min 35 procent moet zijn. Misschien moeten we wel al beginnen, en dat is ook wat deze regering doet. Er zijn in het Klimaatplan heel concreet een driehonderdtal maatregelen waarvan de vooruitgang nauwgezet opgevolgd wordt door jaarlijkse voortgangsrapporten, waarin we ook heel trans- parant de stand van zaken rond de maatregelen en emissies weergeven. Het lijkt mij logisch dat we dat op die manier doen, in plaats van nu opeens ik weet niet wat allemaal te willen doen, terwijl we die min 35 procent nog niet eens gehaald

hebben. Ik zou zeggen: voer nu eindelijk eens uit, Vlaanderen, wat je overeengekomen bent. Dat is eigenlijk ook de frustratie die bij heel veel mensen leeft als het over het klimaat gaat, dat iedereen heel vrolijk is en vindt dat er van alles gedaan moet worden, maar dat er finaal gewoon niets gebeurt. Dat is ook wat die rechter aangeeft: dat de doelstellingen in het verleden niet gehaald zijn.

Ik ben wel van mening – ik verschil daarin misschien met een aantal collega's – dat we de broeikasgasemissie moeten verminderen. Ik vind dat we dat ook moeten halen. Als we alles goed uitvoeren wat in het Klimaatplan staat en als we dat goed monitoren, zal die min 35 procent de komende tien jaar er zijn volgens mij. Als blijkt dat we niet op schema zitten, moet er ook worden bijgestuurd. We moeten dat nu voor eens en voor altijd doen, in plaats van nog eens opnieuw een nieuw klimaatplan te maken en af te stemmen.

Collega's die vinden dat er hogere doelstellingen moeten zijn: ik hoor dan ook heel graag welke bijkomende maatregelen men dan nog vooropstelt. Ik vind het altijd heel gemakkelijk om te zeggen 'wij willen meer doelstellingen, meer doelstellingen', maar ik hoor dan wel altijd heel weinig over welke concrete maatregelen men dan bijkomend nog voorstelt naast het Klimaatplan. Dan kunnen we dat ook eens monitoren en becijferen. Want de driehonderd maatregelen die in dit Klimaatplan staan – herinner u, toen we het plan moesten sluiten, is dat een heel weekend doorgegaan –: ik stond er wel op dat alles goed werd nagemeten, dat alles ook goed bekeken werd, of het haalbaar was. Ik spreek gewoon algemeen. De politiek is altijd heel goed, vind ik, om allerlei beloftes naar voren te schuiven en ze dan niet te halen. Ik ga niet mee in dat soort van politiek, sorry, ik doe dat niet. We zullen nog zien wat we gaan doen en wat Europa gaat doen en hoe dat verdeeld gaat worden en wat die dynamiek zal zijn. Dat is een ander verhaal. Maar ik vind dat het hoog tijd is dat we nu al die driehonderd maatregelen een voor een uitvoeren, dat goed monitoren, met een voortgangsrapport, en bijsturen indien we niet op het juiste spoor zijn.

Wat de uitspraak van de rechter betreft: zoals ik gezegd heb, ben ik mij aan het beraden, zijn we aan het kijken. Dit is ook ingesteld op het verleden. Ik denk dat we collectief wel allemaal kunnen aangeven dat er in het verleden gewoon veel te weinig, bijna niets gebeurd is. Min 3 procent broeikasgasreductie, dat is eigenlijk te verwaarlozen, dat is gewoon niet goed. Maar ik zou nu wel willen aandringen om het huidige plan echt goed te focussen en al die maatregelen ook uit te voeren op het terrein, zodat we effectief resultaten kunnen krijgen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik ben het eens met dat laatste. U moet resultaten boeken. U bent de Klimaatminister en bent dus verantwoordelijk om de klimaatdoelstellingen die we met Vlaanderen hebben, te realiseren, samen met uw collega's binnen de Vlaamse Regering, elk voor hun sector.

Nu, we moeten ook niet doen alsof de wereld blijft stilstaan. De reductiedoelstelling van 35 procent zal niet volstaan om de aangescherpte doelstellingen van de Green Deal te halen, en dat is wat u wilt: resultaten halen. Het moet gaan over meer dan doelstellingen, het moet gaan over concrete acties en budgetten om effectief stappen vooruit te zetten. Ik wil u echt vragen om niet af te wachten tot Europa voor ons beslist, maar om zelf een impactanalyse te gaan maken om te weten met welke maatregelen we stappen vooruit kunnen zetten.

U vraagt concrete voorbeelden. Wel, als we naar de cijfers kijken, dan zien we dat twee derde van de uitstoot komt uit gebouwen en transport, de twee sectoren die ook een stijgend aandeel hebben in de uitstoot van CO₂ de voorbije jaren. Daar zitten grote winstmogelijkheden. Daar moeten we stappen zetten. Daar moeten we in eerste instantie op focussen. En we doen dat ook in dit parlement, in goede

samenspraak met u, met het stookolieverbod dat hier decretaal op tafel wordt gelegd. Maar er zijn ongetwijfeld nog bijkomende stappen die we kunnen zetten. Ik roep u dan ook op om uw tijd niet te besteden met een beroep tegen de klimaatzaak, maar om een impactanalyse te maken van bijkomende maatregelen die we kunnen nemen om de doelstellingen op te trekken en te halen. Resultaten zijn wat we nodig hebben.

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Collega's, ik merk toch een verschillende benadering op binnen de meerderheid. Collega Bothuyne vraagt nadrukkelijk, en terecht, naar impactanalyses om zoals in Nederland toch al verdere stappen te zetten en de doelstellingen aan te scherpen en te kijken op welke manier die doelstellingen bereikt kunnen worden. Aan de andere kant is er collega Gryffroy, wiens partij al heel lang in deze Vlaamse Regering zit, die nu zegt dat dit de eerste regering is die concrete maatregelen neemt. Collega Gryffroy, ik focus ook niet op de doelstelling. De doelstelling is er om te weten wat er moet gebeuren om ze te bereiken. Als ik kijk naar de doelstelling die er was in Vlaanderen, de doelstelling die u moest naleven van Europa, en naar het trackrecord van de regeringen waar uw partij deel van uitmaakte – 3 procent minder op 15 jaar –, dan vraag ik mij af met welk recht van spreken u hier tussenkomt. Ik zou aanraden om een toontje lager te zingen en mee te helpen om die doelstellingen te realiseren.

Collega's, sommigen zijn blij dat de rechter van oordeel was dat het niet aan hem toekwam om beleid te voeren en dus zelf geen doelstellingen heeft opgelegd. Eerlijk gezegd, ben ik daar ook blij om. Ik vind niet dat het aan de rechter is. Het valt te verkiezen dat wij als parlement, als wetgevende macht, die taken opnemen. Maar wat als een parlement, een regering, dit parlement, deze regering, niet doen wat ze zelf hebben beloofd? Wat als het parlement niet in staat is om de meest fundamentele mensenrechten – het recht op leven – voor zijn burgers te verzekeren door hen te vrijwaren van de klimaatopwarming en al haar gevolgen? Dan klopt er iets niet.

Het gaat niet over een vrije keuze. De klimaatopwarming is een wetenschappelijke werkelijkheid die we niet kunnen ontkennen. En de gevolgen van de klimaatopwarming boven die 2 graden Celsius zijn een feitelijke, wetenschappelijke vaststelling. Dat is geen keuze. We moeten allemaal samen proberen om daaronder te blijven. En collega's, we hebben beloofd om dat te doen, we hebben ons daarvoor geëngageerd, hier in dit parlement, onder andere met die resolutie van 2006. En als lidstaat hebben we ook het akkoord van Parijs ondertekend. Dan moeten wij daar ook de juiste gevolgen aan geven.

Wij moeten samen opkomen voor onze burgers. We moeten het engagement aangaan dat we aan hen verplicht zijn. En we moeten ervoor zorgen dat we onze beloften nakomen.

Collega's, ik hoop dat wij, wanneer het op het klimaatprobleem aankomt, als verkozen parlementsleden onze job zullen doen.

Collega's, voorzitter, minister, in opvolging van deze interpellatie zullen wij een motie indienen.

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Als het goed of nuttig wordt gevonden dat er naar rechters wordt gestapt, als mensen vinden dat de regering zich niet aan bepaalde beloften houdt en daardoor mensenrechten schendt of zelfs het recht op leven wordt geschonden, dan kunnen er natuurlijk veel mensen naar de rechter stappen.

Als er moordenaars worden vrijgelaten, bijvoorbeeld die van Kitty Van Nieuwenhuysen, dan zou ik zeggen dat dat de mensenrechten schendt van de slachtoffers, de nabestaanden, de potentiële slachtoffers, de toekomstige slachtoffers. Dan is het einde natuurlijk zoek. Dat is een straatje zonder einde. Nu heeft de rechter misschien nog geen reductiedoelstellingen opgelegd. Maar wacht maar af, we horen het groene fanatisme en de groene waanzin bij monde van collega Steenwegen in deze commissie. En als het niet de rechter is die het oplegt, dan zal het straks wel de Europese Unie zijn.

Ik wens minister Demir dus heel veel succes en sterkte om haar beleid inderdaad haalbaar en betaalbaar te houden, voor zover dat effectief het geval is. Want als ik hier weer dat gegoochel met cijfers hoor... Min 35 procent is nu weer het heilige getal voor Vlaanderen. Ik zou zeggen: zet u eens in voor min 35 procent op de elektriciteitsfactuur. Daar liggen de mensen wakker van.

En minister Demir, de frustratie die bij heel veel mensen leeft, heeft niets te maken met CO₂, met beloftes van de overheid wat CO₂ betreft. Daar liggen de mensen helemaal niet wakker van. De mensen zijn gefrustreerd door de regelnevel, door al de geboden en verboden – we hebben het hier ook weer gehoord – over stookolieketels die dan plots niet meer mogen en waarvoor je boetes zult krijgen. Daar zijn mensen door gefrustreerd: door die regelnevel, door de kostprijs van die klimaatmaatregelen, door de zonnepanelenfiasco's van deze Vlaamse Regering en door de torenhoge elektriciteitsfactuur. Misschien moeten we daar eens vaste percentages op plakken en naar de rechter stappen als dat niet wordt gehaald. Min 35 van de elektriciteitsfactuur: dat zou ik nog steunen. En al de rest is flauwekul.

De voorzitter: De interpellatie en de vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het project Watertalk
– 3802 (2020-2021)**

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Voorzitter, beste collega's, het project Watertalk werd gelanceerd door de provincie West-Vlaanderen in samenwerking met het provinciaal onderzoekscentrum voor land- en tuinbouw Inagro. Zij hebben de website www.watertalk.be gemaakt. Die website licht landbouwers, bedrijven en particulieren die aangelanden zijn aan een waterloop categorie twee, in over de onderhoudswerken die daar zullen gebeuren. Het gaat niet alleen over de onderhoudswerken aan waterlopen categorie twee beheerd door de provincie, maar ook de waterlopen beheerd door de polders. De persoon die de onderhoudswerken uitvoert, geeft via een mobiele applicatie in wanneer welk werk zal worden uitgevoerd. Daardoor worden de aangelanden op eenvoudige wijze op de hoogte gebracht van wanneer er in hun buurt werken zullen plaatsvinden, zodat ze eventueel noodzakelijke voorzieningen dienaangaande kunnen treffen.

Het instrument wordt gebruikt om mensen te sensibiliseren over het gebruik en over wat is toegelaten in de vijfmeterzone die grenst aan die waterlopen categorie twee. Er wordt vanuit het kenniscentrum Inagro onder meer sterk ingezet op de gegevens in verband met bemesting, gebruik van pesticide en dergelijke meer.

Minister, is dit project u bekend?

Bent u van plan om voor de waterlopen categorie één hierbij aan te sluiten?

Ziet u mogelijkheden tot samenwerking om de communicatie met de aangelanden van waterlopen categorie één te optimaliseren? Of overweegt u een ander systeem?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik vernam over het project Watertalk van de provincie West-Vlaanderen via de pers. Ook de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) werd door de provincie niet geïnformeerd over het project en kreeg ook geen vraag om mee te werken. Het is puur West-Vlaams. Altijd goed dat in verschillende provincies initiatieven worden genomen.

Binnen de Vlaamse overheid werd door verschillende instanties van het beleidsdomein Mobiliteit het project iASSET Vlaanderen opgestart. Dit project is een samenwerking tussen De Vlaamse Waterweg, het Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust, Xperta, De Lijn, Lantis en het Agentschap Wegen en Verkeer. De bedoeling is om alle info over het beheer en de inspecties in een gebruiksvriendelijke applicatie te integreren.

De VMM sloot zich reeds aan bij dit project. Een belangrijke motivatie voor deze keuze was dat iASSET in Nederland zeer veel gebruikt wordt door de waterschappen en door deze waterbeheerders als zeer performant beschouwd wordt. Ook de afstemming met de beheerders van de bevaarbare waterlopen voor onder meer de inspectie en opvolging van kunstwerken is een troef.

Op termijn wil de VMM het beheer van onbevaarbare waterlopen ook voor het ruime publiek en dus ook voor de aangelanden ontsluiten vanuit iASSET, in eerste instantie zal het intern gebruikt worden aangezien het in opstart is. De VMM heeft alleszins de intentie om het publiek toegankelijk te maken. Het lijkt me nuttig om te bekijken hoe de informatie van alle beheerders van onbevaarbare waterlopen, dus ook de provincies, gemeenten, polders en wateringen, op die manier gebundeld kan worden.

Ik wil ook nog verwijzen naar het e-loket voor de onttrekking van water uit onbevaarbare waterlopen dat recent afgewerkt werd en dat we reeds besproken hebben in deze commissie. Via het loket worden de aanvragen of meldingen tot onttrekkingen automatisch gekoppeld aan de verantwoordelijke beheerder van de betrokken waterloop, die het dossier afhandelt. Ik denk dat dit een mooi voorbeeld is hoe door samenwerking tussen alle beheerders van de onbevaarbare waterlopen de aangelanden worden bediend via één e-loket. Het e-loket kan als voorbeeld fungeren om ook voor het beheer van en rond onbevaarbare waterlopen op termijn een gelijkaardige tool uit te werken.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, ik verneem dat u of uw diensten niet op de hoogte werden gesteld door de provincie wanneer dit is ontwikkeld. De VMM is een alternatief, equivalent systeem aan het ontwikkelen voor de categorie 1-waterlopen. Kan er een koppeling komen met het initiatief in West-Vlaanderen? Hoe zal dan eventueel met de categorie twee onbevaarbare waterlopen in andere provincies worden omgegaan?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Mijnheer Dochy, de VMM ontwikkelt dit niet, maar we sluiten aan op een instrument dat al ontwikkeld is. We gaan graag in overleg, geen probleem. We hebben die vraag van de provincie nog niet gekregen. Ik stel voor dat ik in overleg ga en dat we zien wat daar uit de bus komt.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik ben blij dat u gaat kijken om het een en ander af te stemmen. Efficiënte besteding van overheidsmiddelen is onze gemeenschappelijke doelstelling.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over een rechtszekere oplossing voor motorcrossterreinen in Vlaanderen – 3861 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, dit is een opvolgvraag, we hebben het daar in de commissie al eerder over gehad. De laatste keer was in maart en toen hebben we het gehad over de toekomst van motorcrossterreinen in Vlaanderen. Dat gebeurde op basis van een uitspraak van de Raad van State in het kader van de correcte geluidsnormering waaraan moest worden voldaan. U gaf toen aan de onrust binnen de sector te begrijpen en daarover overleg te plegen met uw collega-minister Weyts.

Wat de toepassing van de algemene geluidsnormen van het Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM) betekent voor het Hondapark in Olmen, moest nog verder worden onderzocht. U gaf uw administratie de opdracht het arrest en de gevolgen voor alle mogelijke vergunningssituaties grondig te onderzoeken en waar nodig en mogelijk oplossingen uit te werken. Maar natuurlijk moeten we vooral, dat heb ik toen ook gezegd, werken aan een zeer robuust juridisch kader.

Intussen hebben wij in deze commissie een brief ontvangen van omwonenden van een dergelijk terrein die heel omstandig hebben gewezen op de hinderlijke elementen maar die ook voorstellen hebben gedaan om de situatie te verbeteren.

Minister, was is de stand van zaken van het onderzoek naar de toepassing van de algemene geluidsnormen van VLAREM en de gevolgen hiervan voor het Hondapark en eventueel andere motorcrossterreinen in Vlaanderen?

Heeft uw administratie de gevolgen voor alle mogelijke vergunningssituaties al onderzocht? Zo ja, wat zijn de bevindingen? Werden er juridisch robuuste oplossingen gevonden?

Hebt u de brief van de omwonenden gezien en gelezen? Wat is daar eventueel uw reactie op?

Hebt u nog overleg gehad met de motorsportsector en zo ja, welke mogelijke oplossingen zijn daar eventueel besproken?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, ik zal niet ingaan op het concrete dossier en zeker geen voorafnames doen in de besluitvorming.

In het dossier-Hondapark werd de vergunningsprocedure heropgestart na het arrest van de Raad van State en daarbij werden opnieuw alle nodige adviezen opgevraagd. Nog niet alles adviesinstanties hebben hun advies uitgebracht. Het is dus

wachten op alle adviezen voor ik een uitspraak doe over de hangende vergunningsaanvraag.

Voor alle duidelijkheid, het arrest heeft slechts een relatief gezag van gewijsde en heeft momenteel enkel een direct effect op het dossier-Hondapark. De afwijkingsregeling zelf werd niet rechtstreeks aangevochten. De vergunningen van andere inrichtingen zijn dus nog altijd rechtsgeldig.

Niettemin creëert het arrest wel onzekerheid over de rechtsgeldige totstandkoming van de afwijkingsregeling. Om in de toekomst de rechtszekerheid te waarborgen voor zowel het Hondapark als andere vergunningssituaties, werden verschillende pistes in overweging genomen. Deze pistes zijn onderzocht zowel door mijn administratie als door het ter ondersteuning aangestelde advocatenbureau. De piste van een validatie van de bestaande normen in afwachting van nieuwe sectorale normen waarvoor ook een milieueffectrapport (MER) nodig is, is volgens dit onderzoek momenteel de meest valabele piste. Daarover zal deze week nog een overleg worden opgestart met de meerderheid.

Verschillende buurtcomités hebben mij uitvoerige nota's bezorgd. Ik heb hun al laten weten dat hun informatie in overweging genomen wordt, zowel bij het onderzoek naar een globale oplossing als bij de behandeling van individuele dossiers. Ingaand op hun expliciete vraag vindt op 30 juni 2021 ook een inspraakmoment plaats waarop ik de buurtcomités die mij hebben aangeschreven de gelegenheid wil geven om hun standpunten toe te lichten. Mijn kabinet zal hierbij aanwezig zijn, zodat de opmerkingen van de omwonenden ter harte worden genomen in het politieke besluitvormingsproces. In ieder geval is het zo dat een eventuele VLAREM-wijziging voorafgegaan zal worden door een publieke consultatie.

Er is ook overleg geweest met de sector. Er is bij de motorsportsector aangedrongen op actie inzake een verdere ontwikkeling van de elektrische motoren. Er worden inspanningen geleverd. Dat is goed, maar voor een verbetering van de geluidsproductie van de motoren zijn zij ook afhankelijk van internationale fabrikanten waar de omslag minder snel gaat dan gehoopt.

Er wordt dus uitgekeken naar de verdere ontwikkeling van elektrische motoren. Voor de competitieve motoren is er nog geen afdoende alternatief, gezien de grootte van de batterij.

Op het overleg met de sector gaf de heer Smets aan dat het een en ander geleid heeft tot een initiatief van de voorzitter van de Internationale Motorcrossfederatie (FIM). De FIM dringt bij de betrokken fabrikanten aan op de reductie van het geluidsniveau van de motoren. Beide partijen hebben ondertussen ook een werkgroep geïnstalleerd. Dat is goed, denk ik.

Los van de problematiek die gerezen is door het arrest van de Raad van State is men dus ook in de motorsportsector actie aan het ondernemen om oplossingen te vinden voor de toekomst. Dat is natuurlijk heel positief.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, dank u voor het antwoord. We moeten inderdaad met elke kant spreken. Elke kant heeft een verantwoordelijkheid. De motorsector heeft inderdaad een verantwoordelijkheid. Het is heel goed dat er een inspraakmoment komt, dat u aan tafel zit met die buurtbewoners. Ik vond dat een heel constructief schrijven. We luisteren en gaan erop in waar we dat kunnen. Voor dat robuuste kader moeten we inderdaad zowel de milieueffectenrapportage bekijken als het publieke inspraakmoment. Zo kunnen we komen tot zekerheid voor alle betrokkenen.

Ik heb geen verdere vragen. Ik dank u, minister, voor uw antwoorden en kijk uit naar de initiatieven die eraan zitten te komen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, dank u voor het antwoord en, collega, voor de vraagstelling. Een aantal weken geleden stelde ik een vraag over het arrest, de uitspraak en de bezorgdheid over hoe het nu verder moet met de terreinen. Het is misschien raar, maar in dezen is er toch wel heel duidelijk een draagvlak op het terrein. Er was toch duidelijk met de naaste omwonenden een overeenstemming om hiervoor een oplossing te zoeken.

Minister, u had het engagement aangegaan om te bekijken welke juridische consequenties dit heeft en op welke manier we dit kunnen oplossen. Ik begrijp nu dat u uitkijkt naar een aanpassing van de VLAREM-regelgeving. U geeft ook aan dat u met de burens aan tafel wilt gaan zitten. Dat is inderdaad op zich positief. Anderzijds hoop ik dat de mensen die minder hun stem laten horen, bij wie er wel draagvlak is voor het terrein, ook aan bod kunnen komen. In dit specifieke geval in Balen is dat gebeurd. Zo is er een divers palet van mensen wier stem wordt meegenomen in de inspraakprocedure. En er zal ook een officiële procedure komen van het publieksmoment.

Minister, welke consequenties heeft de uitspraak op korte termijn voor andere terreinen? Zijn er eventuele dreigingen? Moeten er eventueel acties ondernomen worden? Als we de regelgeving aanpassen, heeft dat uiteraard ook gevolgen voor de anderen. Wil dat dan zeggen dat ook de andere terreinen aanpassingen moeten doen? Heeft dat gevolgen voor hen?

Het derde element is de reductie van geluid. De motorsportsector trekt zelf ook heel duidelijk mee aan die kar. Ik hoop dat we hen daarin ook kunnen motiveren. Ik wil hen daarvoor alleszins ook bedanken. Het is belangrijk voor de toekomst om daar maximaal op te kunnen inzetten.

Minister, ik ben heel blij te horen dat er normaal gezien een oplossing in zicht komt, ook wat betreft de zekerheid voor het terrein in Balen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega's, de gesprekken vanuit de sector verlopen ook heel constructief. Ook zij zijn zoekende naar oplossingen. Dat is heel positief. We gaan ook het gesprek aangaan met de buurt. Ook dat is belangrijk, om te weten wat daar leeft. Het was trouwens een heel constructieve brief.

Op korte termijn, collega Rombouts, is er inderdaad een validatiedecreet om rechtszekerheid te verkrijgen. Op lange termijn moeten we kijken naar de VLAREM II-bepaling. De problematiek gaat natuurlijk verder dan de motorcross. Denk maar aan watersport of andere zaken. Dat gaan we op lange termijn natuurlijk ook bekijken. Maar op korte termijn is een tijdelijk validatiedecreet misschien gepast. We gaan dat in de loop van deze of komende week bespreken binnen de coalitie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kim De Witte aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de prijsstijging van restafvalzakken – 3867 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag over de prijs van de restafvalzakken. Die vuilzakken worden steeds duurder. De afgelopen twee jaar steeg de prijs met 16 procent over heel Vlaanderen. Ongeveer de helft van de intercommunales die bevoegd zijn voor afvalophaling, hebben hun prijzen verhoogd. In steden als Gent, Mechelen, Brugge en Vilvoorde zijn de prijsstijgingen zelfs aanzienlijk.

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG) zegt dat de uitbreiding van de pmd-zak (plastic flessen, metaalverpakkingen, drankkartons), de blauwe zak waarin je een aantal dingen kunt sorteren, werd aangegrepen om de tarieven te verhogen. Aangezien mensen meer kunnen sorteren via die zak, zo is hun redenering, moeten ze minder in de restafvalzak gooien en dan wordt de zaak goedkoper en zouden de totale kosten voor de mensen niet stijgen.

Ik moet dat argument echter tegenspreken. De extra mogelijkheid om te sorteren voor de blauwe zak wordt immers begroot op ongeveer 5 procent, en de prijsstijging is gelijk aan 16 procent. Bovendien heeft iemand ons daarover gecontacteerd met een tamelijk straf verhaal. Patricia uit Vilvoorde zegt dat de zakken steeds kleiner worden, terwijl de prijs gelijk blijft. Ze betaalt nu dubbel zoveel voor haar zakken als voordien, vanwege de volgende reden. Haar man is zwaar ziek. Hij heeft dagelijks een zestal pampers nodig. Er is ook een droogtoilet en nog een kattenbak. Dat is allemaal materiaal voor de restafvalzak. Normaal had ze twee à drie volle bruine zakken per week, nu is dat dubbel zoveel, doordat die zakken een pak kleiner werden. Ze geeft nu dus in plaats van 20 euro ongeveer 40 euro per maand uit aan die zakken, aldus Patricia.

Oudere mensen, zoals Patricia en haar man, maar ook gezinnen met baby's, zijn financieel natuurlijk de dupe van die prijsstijgingen. Je mag zo goed sorteren als je wilt, zaken als pampers, kattenbakvulling en dergelijke moeten natuurlijk nog altijd in de restafvalzak. En die wordt dus duurder: 16 procent erbij in vergelijking met twee jaar geleden. En als we vergelijken met zeven jaar geleden, is de prijsstijging gelijk aan 40 procent.

Minister, hoe verklaart u die prijsstijgingen van de restafvalzakken?

Verwacht u dat er nog prijsstijgingen gaan komen in de andere intercommunales?

Vreest u dat duurdere vuilniszakken ook een effect zullen hebben op het sluikestorten?

Welke maatregelen zult u nemen om ervoor te zorgen dat dit allemaal toch betaalbaar blijft voor mensen die het niet te breed hebben?

Is er al onderzoek gebeurd naar de impact van de invoer van de nieuwe pmd-zak op de afvalkosten voor gezinnen? Zo ja, wat zijn hier de resultaten van?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u wel, collega De Witte. U weet dat de tarieven voor huisvuil worden bepaald door de lokale besturen en intercommunales. Ze moeten natuurlijk voldoen aan de tarievenvork, vastgelegd in het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA). Geïndexeerd geeft dat een minimumtarief van 11 eurocent per kilogram en maximum 33 eurocent per kilo voor huisvuil. Omgerekend is dat voor een normale zak van 60 liter dus tussen 0,83 en 2,48 euro. Dat is een vork – met minimum en maximum – die we vanuit Vlaanderen duidelijk hebben vastgelegd in VLAREMA. Voor het overige is dat natuurlijk aan de lokale besturen, en ook aan de intercommunales, die daarin kunnen variëren. Een van de instrumenten om het restafval te doen dalen is het inzetten van gedifferentieerde tarieven om mensen aan te zetten om beter te sorteren.

Door de invoering van de uitgebreide pmd-sorteerboodschap kunnen er nu inderdaad veel meer verpakkingen selectief ingezameld worden. De bedoeling is dat er minder restafvalzakken nodig zijn, en dat de burger – en wij allemaal – zo goed mogelijk en zo correct mogelijk sorteert.

Uw tweede vraag, of ik nog prijsstijgingen verwacht in andere intercommunales: dat weet ik niet. Dat is de autonomie van de lokale besturen die in die intercommunales zitten. Belangrijk is wel dat de tarieven moeten vallen binnen de tarievenvork van wat er in VLAREMA vastligt. Voor de rest ligt het bij hen. Ik weet dus op dit moment niet of er bij hen nog prijsstijgingen gepland zijn. Dat zult u bij al die intercommunales moeten vragen. Ik heb geen zicht op hun agenda, helaas.

Het klopt dat de goede sorteerder van een eventuele prijsstijging niet veel zou moeten merken. Het huisvuil bestaat nog steeds ongeveer voor de helft uit selectief aan te bieden fracties. Iemand die heel goed sorteert, kan dus tot de helft uitsparen op zijn restafvalzakken. De tarieven voor selectieve fracties liggen over het algemeen veel lager dan voor huisvuil.

De vierde vraag was of duurdere vuilniszakken een effect zullen hebben op het sluikstorten. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn. Door de prijsstijging te combineren met een ruimere dienstverlening, zoals bijvoorbeeld de uitbreiding van de pmd-sorterregels of de invoering van een gft-ophaling (groente-, fruit- en tuinafval), kan sluikstorten beperkt worden.

Uw vijfde vraag ging over welke maatregelen ik zal nemen. Nogmaals, er is een vastgelegde tarievenvork in VLAREMA, een minimum- en maximumtarief. We doen dat op die manier opdat men binnen die vaste tarievenvork een beslissing neemt, maar ik denk dat de intercommunales en lokale besturen wel slim genoeg zijn om niet met woekerprijzen te werken.

Voor uw zesde vraag: er is onderzoek gebeurd naar de impact van de invoering van de nieuwe pmd-zak op de ingezamelde fractie. Ongeveer 8 kilo afval per Vlaming per jaar komt bijkomend in de pmd-zak terecht. Dat lijkt niet veel, maar die 8 kilo beslaat natuurlijk een groot volume, omdat plastic verpakkingen weinig wegen. De prijs van de pmd-zak is alleszins veel goedkoper dan de tarieven voor restafval. Dus bij een goede scheiding levert dat een kostenvoordeel op voor de burger omdat hij heel wat minder restafvalzakken nodig zal hebben.

Ik doe hierbij nog een oproep dat men goed het minimum- en maximumtarief voor ogen heeft. Ik hoop dat de intercommunales zo verstandig mogelijk zijn en geen woekerprijzen vragen aan de burger. Dat is natuurlijk niet de bedoeling.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Ik begrijp uit uw antwoord dat het plafond dat voorzien is in VLAREMA woekerprijzen zijn. U bent de bevoegde minister. We zien dat de prijzen stijgen. We horen ook en we zien vooral dat een aantal gezinnen daaronder lijdt. Het is bijvoorbeeld heel interessant wat ik heb gevonden: het feit dat de vuilniszakken in Brussel tien keer goedkoper zijn, maakt dat veel gezinnen uit de Vlaamse Rand daar vuilniszakken kopen en op het Brusselse grondgebied gaan zetten. Dat is tegen de regels, want je mag vuilniszakken niet ergens anders zetten. Ze melden in hun rapporten dat een op de zes gevallen van het sluikstorten te wijten is aan dat fenomeen. We mogen toch niet onderschatten wat het verschil is voor een aantal mensen dat ze al dan niet 20 euro extra moeten betalen aan vuilniszakken. Dat heeft uiteraard ook een effect op het sluikstorten.

Ik weet niet welk mechanisme er achter die prijsstijgingen zit. Als het idee is dat de vervuiler betaalt, dan is dat een fout mechanisme want heel veel afval is niet gekoppeld aan keuzes die we maken. Dat is geen keuze van onszelf. Ten tweede vrees ik dat er

voor een deel in de marktwerking mechanismen zitten waarbij bedrijven in de afvalverwerking stellen dat hoe minder vuilniszakken ze verkopen, hoe hoger de prijs wordt van de vuilniszak. Dat zijn perverse effecten waaraan u paal en park moet stellen; als de tendens is dat mensen meer sorteren, dan zullen de prijzen van de vuilniszakken niet verhogen.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Collega De Witte, het is een interessante vraag van u, maar ik heb de indruk dat u zaken over het milieu of het sociale en de handhaving een beetje door elkaar haalt. Ik sta volledig achter het principe dat de vervuiler betaalt. U vindt dat een raar mechanisme, maar ik vind dat een logisch mechanisme. De minister heeft de maximumprijsvork gezegd voor een zak, dat is 2,48 euro voor een zak van 60 liter. In een gemeente in Vlaams-Brabant zit ik in een intercommunale waarin ook de Vlaamse Rand vertegenwoordigd is. Bij ons is de prijs recent verhoogd naar 2 euro voor een zak van 60 liter. Dat is te verantwoorden. Die zak wordt aan huis opgehaald. Je moet die gewoon buitenzetten. De vuilniskar passeert aan elke deur. In veel landen is dat niet het geval. In Taiwan bijvoorbeeld wordt er niet aan elke deur een vuilniszak opgehaald. De organisatie van de huisvuilophaling zijn enorme kosten.

Het klopt dat we die prijs hebben verhoogd omdat de pmd-zak werd uitgebreid. De VVSG bevestigt dat ook. Er mogen fracties in, maar de prijs is dezelfde gebleven: 15 eurocent voor een zak. Dat is heel weinig. De minister zei ook dat er met de uitgebreide pmd-ophaling 8 kilogram extra pmd per inwoner wordt opgehaald. Iemand die goed sorteert, zal die prijsstijging niet voelen. Nathalie Debast van de VVSG heeft dat recent meegegeven. De prijszetting moet je ook nog altijd bepalen. Elke gemeente moet de doelstellingen van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) halen: zoveel restafval per inwoner per jaar. De meeste gemeenten zitten daarboven. Op welke manier haal je die cijfers dan? Je kunt toch moeilijk het restafval gratis ophalen want dan zal dat tot en met exploderen. Dat is dus een genuanceerd debat.

U deed een tussenkomst over dat incontinentiemateriaal. Dat is iets anders. Maar dat mag geen reden zijn om de prijs te verlagen. Misschien spelen er daar andere mechanismen, zoals specifieke kortingen voor mensen met dergelijke problemen. In onze gemeente hebben we een reglement dat mensen met dergelijke problemen een aantal gratis rollen krijgen. Er zijn dus oplossingen, maar dat mag geen reden zijn om restafvalzakken te laten zakken in prijs. Want dat zal onmiddellijk een effect hebben op de hoeveelheid restafval, en die willen we net naar omlaag krijgen.

Voorzitter, tot hier mijn tussenkomst. Ik had niet echt een vraag aan de minister, maar ik vond het wel een interessant thema om even op tussen te komen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, hoewel collega De Coninck al een aantal elementen heeft aangestipt, wil ik nog enkele elementen meegeven.

Wat ten eerste het 'de vervuiler betaalt'-principe betreft, schrik ik wel, net zoals collega De Coninck en ik neem aan nog wel wat leden in deze commissie. Want dat is nu toch wel het basisprincipe van heel ons afval- en milieubeleid. Collega De Witte, in dezen zou ik dan ook graag alternatieven van u vernemen over op welke manier we sturend kunnen optreden voor zo weinig mogelijk restafval en een zo goed mogelijke sortering. Want dat lijkt mij net de boodschap en de bedoeling.

U haalt aan dat we heel wat van dat afval niet zelf te kiezen hebben. Ik veronderstel dat u het dan hebt over incontinentiemateriaal of medisch materiaal? Dat klopt. Bij ander afval ligt er meestal wel een keuze van de mensen zelf aan de basis. Daarvoor wil ik eveneens – de collega deed het al – verwijzen naar sociale maatregelen die perfect kun-

nen worden genomen en ook worden genomen in diverse gemeenten. Mocht uw gemeente daar geen gebruik van maken, dan valt daar heel wat inspiratie te halen. Zowel voor gezinnen met kleine kinderen als voor mensen die door medische problemen extra afval hebben, kunnen er uitzonderingen en kortingen worden toegekend om specifiek daar tegemoet te komen aan de extra uitdagingen waarmee mensen of gezinnen te maken hebben.

Het is goed dat dat op lokaal niveau gebeurt, omdat er dan op een heel goede manier op maat kan worden gewerkt. Het afvalbeleid wordt lokaal mee georganiseerd. Het is belangrijk om daarin keuzes te kunnen maken.

Minister, als we vaststellen dat er in het algemeen stijgingen zouden zijn, vind ik het inderdaad wel interessant om dat zo goed mogelijk te volgen. Ik zeg niet dat er in dezen een sturend mechanisme is, ik heb net aangegeven dat dat inderdaad een lokaal verhaal is. Maar het is wel interessant om te weten wat er achter die cijfers zit en om niet louter te zeggen dat het allemaal niet kan of niet meer mag. Uw prijsvork wordt vastgelegd en bepaald op basis van studies en cijfers die worden aangeleverd. Minister, mag ik u vragen om aandacht te hebben voor de algemene evolutie, de eventuele bijstellingen en wat daarachter zit, de redenen van die mechanismen? Kunt u daar in de toekomst enige transparantie over geven, als daarin conclusies of rode draden terug te vinden zijn? Dat lijkt mij beleidsmatig altijd interessante informatie te zijn.

Gweny De Vroe (Open Vld): Ik wil graag persoonlijk even tussenkomen. Collega De Witte, ik ben zelf woonachtig in de gemeente Kampenhout en die behoort tot de regio Vilvoorde. Daarom wil ik graag zelf even reageren.

Inzake de afvalophaling is het belangrijk dat er een goede dienstverlening is. Enerzijds is uiteraard de betaalbaarheid heel belangrijk, maar anderzijds is ook eerlijke arbeid heel belangrijk.

Qua dienstverlening weet ik dat die intercommunale Incovo – waar wij persoonlijk niet toe behoren, want wij behoren tot de intercommunale Interza – wel zeer goed is in de Vlaamse Rand. Ik weet ook dat de pmd-zakken onder meer in Vilvoorde met 15 liter werden vergroot en dat de restafvalzakken met 15 liter werden verkleind. Plastic is veel lichter dan restafval.

In het kader van een goede arbeid en om het niet te zwaar te maken voor de mensen, werden de restafvalzakken daar wat verkleind. Naar analogie werd de pmd-zak dan met 15 liter vergroot. Uitgerekend kwam dit toch op een serieuze kostenbesparing. Ik weet dat in Vilvoorde nu al 10 procent minder restafval wordt opgehaald. In de andere gemeenten van Incovo en Interza waren er forsere, gunstigere cijfers. Dat is een positieve evolutie in de doelstelling om naar minder restafval te gaan.

Ik ga ervan uit dat eerlijke arbeid voor uw partij heel belangrijk is. Het is toch wel belangrijk dat er een evenwicht wordt gevonden tussen betaalbaarheid en een goede dienstverlening en een correcte en eerlijke verloning van de afvalophalers. Zij verdienen echt groot respect. Het is goed dat daar jaarlijks de nodige aandacht naartoe gaat. Als het goedkoper moet worden, mag dat niet door tijdelijke contracten of dergelijke of meer uitzendwerk en werkdruk komen. We hebben hen nodig om ons afval goed te recyclen en met een goede dienstverlening naar onze sorteercentra te krijgen.

Minister, het is iets genuanceerder. Als een studie over de betaalbaarheid en de prijsstijgingen gemaakt wordt, dan moeten we kijken naar de inhoud van de zakken en moeten we het totale plaatje eens bekijken. In mijn gemeente Kampenhout is het voor de burger met de cijfers die we nu hebben, toch wel goedkoper geworden. We zijn daar trots op.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik sluit me aan bij de collega's. Het is heel belangrijk dat de lokale besturen en de intercommunales de inwoners heel duidelijk uitleggen en communiceren wat de kosten zijn voor afvalophaling en -verwerking, zodat men weet wat er achter die prijs zit. Het is niet alleen de zak die men betaalt, er zit natuurlijk ook de ophaling en verwerking in. De communicatie moet zeer transparant zijn.

Ik vind het belangrijk dat de tarievenvork van VLAREMA duidelijk is. De lokale besturen hebben daarin de ruimte voor hun beleid, men kan bijvoorbeeld sturend gaan werken via het principe 'de vervuiler betaalt'. Waar de lokale besturen nog grofvuil en restafval gratis ophaalden, werden de restafvaldoelstellingen niet gehaald. De financiële incentive wordt wel degelijk gebruikt om het beleid te sturen. De lokale besturen zijn daar wel autonoom in.

Wat het hygiënisch materiaal betreft, zeker luiers, werken we aan een oplossing via de recyclagehub om dit in de toekomst selectief op te halen, zodat het niet in de zakken moet.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Dank u, collega's en minister. Ik heb nog drie puntjes. Het eerste is de prijsstijging. Mevrouw De Coninck, het debat gaat niet over de prijzen doen dalen en gratis en dit en dat, het gaat over de prijsstijging. De prijzen stijgen aanzienlijk, met 40 procent in zeven jaar tijd. De laatste twee jaar was dat plus 16 procent. Fost Plus zegt dat de nieuwe pmd-zak een besparing is van 5 procent op het restafval. In die zin is het nog altijd een prijsstijging voor een deel van de burgers. Voor de meeste mensen blijft het een prijsstijging.

Mevrouw De Vroe, wat u zegt, klopt. Globaal sorteren de mensen meer en toch worden ze geconfronteerd met een prijsstijging. Naast de prijsstijgingen van de restafvalzakken heb je natuurlijk ook containerparken die overal tarieven beginnen aan te rekenen. Het is dus niet zo dat afvalverwerking nu allemaal plots goedkoper zou worden. Er zitten dus al veel prijzen achter de productie van afval. Dat is het debat ten gronde: in welke mate hebben mensen keuzes in deze economie met betrekking tot de productie van afval? Ik denk dat, als je als overheid wilt sturen, je ook en in de eerste plaats moet sturen bij de producent en niet alleen bij de consument. Het is natuurlijk een beetje makkelijk om te zeggen dat men zo veel afval heeft. In de winkel zit alles in een verpakking. Er is een explosie van afval. Dat heeft te maken met de manier waarop we produceren. Als we dat allemaal doorschuiven naar de consument, dan krijgen we een immense ongelijkheid. Het is altijd weer hetzelfde: met dat soort taksen vergroot je de ongelijkheid in de samenleving. Dat is geen probleem voor de inkomens van de mensen die hier rond de tafel zitten. Dat is natuurlijk wél een probleem voor mensen met een laag inkomen. Dat vind ik niet juist en daarvoor wil ik waarschuwen. Minister, ik hoop dat u de waarschuwing ter harte neemt, dat die prijzen niet blijven stijgen en we in de toekomst niet allemaal 3 euro voor een gewone vuilniszak gaan betalen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de mogelijke aanwezigheid en de monitoring van nieuwe vervuilers in het leidingwater
– 3903 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, dit is een vraag die ik regelmatig stel, ook in de vorige legislatuur, namelijk over de kwaliteit van het leidingwater. Er wordt

steeds gezegd dat leidingwater zuiver en gezond is. Ik twijfel daar vandaag niet aan, maar het is wel zaak om dat goed in de gaten te houden.

Vlaanderen, maar niet enkel Vlaanderen, het is natuurlijk een internationaal fenomeen, wordt geconfronteerd met de problematiek van nieuw opduikende verontreinigingen in bodems en water. Ook de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) is zich bewust van deze problematiek en lanceerde hierover in 2019 een 'white paper'. Daarmee gaf ze een voorzet tot internationale samenwerking met betrekking tot deze problematiek. Die samenwerking resulteerde in een multistakeholdersnetwerk, EmConSoil. Dit multistakeholdersnetwerk organiseerde al twee workshops. De derde was gepland voor begin mei van dit jaar, nog niet zo lang geleden. Daarom ook deze vraag nu.

Met deze vraag wil ik focussen op de problematiek van de gevolgen hiervan voor ons drinkwater. Deze nieuwe stoffen, de zogenaamde emerging contaminants, zijn veelgebruikte stoffen die in het milieu zijn terechtgekomen en waarvan nog maar vrij recent is geweten dat ze mogelijk schadelijk kunnen zijn voor mens en/of milieu. De OVAM heeft in het verleden al onderzoek gedaan naar drie van deze stoffen: tert-butylalcohol (tBA), 1,4-dioxaan, ook wel dioxaan genoemd en de onder tusschen welbekende poly- en perfluoralkylstoffen (PFAS).

De toenmalige minister van Omgeving, Koen Van den Heuvel, liet in een antwoord op mijn vraag weten dat de OVAM op basis van het uitgevoerde onderzoek had besloten dat tBA niet systematisch moest worden opgenomen bij een onderzoek of sanering. Omdat 1,4-dioxaan in 13 van de 16 onderzochte sites aanwezig was in het grondwater in concentraties boven 50 microgram per liter ontwikkelde de OVAM een leidraad voor de aanpak van de 273 potentieel verontreinigde sites. Wat PFAS betreft, bleek uit de verkennende studie van mogelijke PFAS-bronnen dat in een groot deel van de onderzochte bodem- en grondwatermonsters verhoogde concentraties werden aangetroffen. Ondertussen heeft die problematiek natuurlijk ook wel een gigantische vlucht genomen.

Minister Van den Heuvel gaf toen ook aan dat het opstellen van een normenkader voor bepaalde stoffen was opgestart. Hij gaf toen ook aan dat men bezig was met het inventariseren van alle gegevensbronnen over diffuse bodemverontreiniging om zo de impact van de problematiek in te schatten. De verkregen informatie en kennis over de nieuwe stoffen en de diffuse bodemverontreiniging zouden dan als basis kunnen dienen om op een voldoende onderbouwde wijze een aanpassing van de bodemwetgeving door te voeren. Over de aantasting van de kwaliteit van het drinkwater door nieuwe verontreinigingen wist de minister te vertellen dat geen enkele van de gerapporteerde waarden in het drinkwater hoger was dan de voorzorgwaarde.

Ook Europa monitort een aantal stoffen die een bedreiging kunnen vormen voor het aquatische milieu binnen de Europese Unie. Met het uitvoeringsbesluit 2020/1161 van de Europese Commissie werd de aandachtstoffenlijst vastgesteld die bepaalt welke stoffen op het gebied van waterbeleid moeten worden gemonitord binnen de hele Unie overeenkomstig richtlijn 2008/105/EG van het Europees Parlement en de Raad.

Ik heb voor u de volgende vragen. Heeft de derde ENSOr-workshop (emerging policy challenges on new soil contaminants) eind mei plaatsgevonden, zoals was gepland? Zijn er tijdens deze workshop opmerkelijke feiten of vaststellingen meegedeeld in functie van de mogelijke verontreiniging van drinkwater? Welke waren dat?

De Europese aandachtstoffenlijst bevat acht of negen stoffen of groepen van stoffen die gemonitord moeten worden met het oog op het voeren van een waterbeleid.

Worden deze stoffen ook in Vlaanderen gemonitord? Vormt een of vormen meerdere van deze stoffen of groepen van stoffen een probleem in Vlaanderen?

Toenmalig minister van Omgeving, Koen Van den Heuvel, gaf aan dat het opstellen van een normenkader voor bepaalde stoffen wat betreft de aanwezigheid in ons drinkwater was opgestart. Wat is de stand van zaken? Werd er al een normenkader uitgewerkt voor perfluorooctaansulfonaat (PFOS) en PFAS in leidingwater? Werd er een normenkader uitgewerkt voor andere 'emerging contaminants' in leidingwater? Welke? Welke methodologie wordt gebruikt om eventuele nieuwe stoffen toe te voegen?

In 2019 was er geen enkele van de nieuwe stoffen die in het gezuiverde drinkwater waarden liet optekenen boven de voorzorgswaarde. Is dat vandaag nog altijd het geval? Zo niet, voor welke stof of stoffen werd de voorzorgswaarde overschreden?

Een zeer specifieke categorie van nieuwe verontreinigde stoffen zijn drugs en drug-afval. Vormen drugs en residuen van drugs momenteel al een bedreiging voor het drinkwater? Worden deze stoffen al gedetecteerd in het ruwwater en in het reinwater? Zo niet, zal men dat in de toekomst wel gaan doen? Vormen deze stoffen nu al een kwaliteitsprobleem voor het drinkwater?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: De workshop vond plaats op 6 en 7 mei 2021. Uit de presentaties bleek dat er grote stappen worden gezet in de ontwikkeling van analysetechnieken, risicobepaling, normenkaders en technologie voor de sanering en reiniging, hoewel er nog steeds veel onderzoek en vooral ook internationale samenwerking nodig is. Deze bevindingen hebben in eerste instantie betrekking op de aanpak van verontreiniging met 'emerging contaminants' of opkomende stoffen in bodem en grondwater.

In 2019-2020 werden de aandachtstoffen van de Kaderrichtlijn Water gemeten. De resultaten werden op de website van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) gepubliceerd.

In 2020 analyseerden de drinkwaterbedrijven negen stoffen uit de aandachtstoffenlijst in het drinkwater. Geen enkele ervan werd in het drinkwater vastgesteld. Ik zal de lijst van stoffen bezorgen aan deze commissie.

Eind december 2020 is de nieuwe Europese drinkwaterrichtlijn goedgekeurd. Voor PFOS en PFAS zijn in deze nieuwe Europese drinkwaterrichtlijn wettelijke parameterwaarden voor PFAS vastgelegd. Het zijn er twee: PFAS-totaal of som van PFAS. Dit lijkt hetzelfde, maar is het niet. Som van PFAS is de som van 20 PFAS die risicovol worden geacht voor het drinkwater, ook PFOS hoort daarbij. De norm voor PFAS-totaal bedraagt 0,50 microgram per liter, de norm voor som van PFAS bedraagt 0,10 microgram per liter.

Bij de omzetting van de Europese richtlijn in de Vlaamse wetgeving krijgt PFAS dus een parameterwaarde. De omzetting van de richtlijn moet afgerond zijn eind 2022. Het werk aan deze omzetting is volop aan de gang en de ontwerp teksten worden verwacht tegen eind dit jaar.

Voor de andere 'emerging contaminants' hebben de VMM en het agentschap Zorg en Gezondheid een methodiek uitgewerkt over hoe wordt omgegaan met deze niet-genormeerde stoffen in drinkwater. Een deel van deze methodiek is ook verankerd in de drinkwaterwetgeving.

Al sinds 2013 hebben de waterleveranciers de verplichting om naast de parameters die in het drinkwaterbesluit zijn opgesomd ook alle stoffen op te volgen die zouden

kunnen voorkomen in het water dat wordt gebruikt voor de productie van drinkwater. Voorbeelden hiervan zijn geneesmiddelen, organische stoffen, en dus ook de 'emerging substances'.

Voor drinkwater dat uit oppervlaktewater gemaakt wordt, zullen meer verschillende stoffen gemeten moeten worden dan drinkwater geproduceerd uit diep grondwater. De waterbedrijven gaan dus reeds actief op zoek naar deze stoffen. Als een waterbedrijf een stof of een bacterie terugvindt die niet op de lijst met parameters staat, moet het bedrijf dit melden aan de VMM en het agentschap Zorg en Gezondheid. Zij evalueren vervolgens de teruggevonden stof en de concentratie. Zij bepalen ook de relevantie ervan voor het drinkwater.

De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) bepaalt dan een voorzorgswaarde voor de relevante stoffen. Er zijn twee verschillende voorzorgswaarden, namelijk van eerste en tweede orde. De waarde van eerste orde wordt afgeleid op basis van de TTC-methode (Threshold for Toxicological Concern) die internationaal gebruikt wordt als methode om via een screening een waarde te bepalen waarbij geen effecten voor de mens te verwachten zijn.

Bij het bepalen van de tweede voorzorgswaarde wordt meer in detail onderzocht welke toxicologische informatie overal beschikbaar is. Deze tweede voorzorgswaarde vergt veel meer onderzoekswerk en wordt dus enkel bepaald als het nodig is.

De technische details bespaar ik jullie. Ik heb de VMM de opdracht gegeven om een document te maken waarin deze methodologie beschreven is en dat vervolgens op hun website te plaatsen.

De waterbedrijven gebruiken deze voorzorgswaarde bij het bepalen van de kwaliteit van het drinkwater. Alle meetresultaten worden gerapporteerd aan de VMM. Als er overschrijdingen zijn, dan wordt er een parameterwaarde vastgelegd in het drinkwaterbesluit.

Tot nu toe zijn er voor 32 stoffen voorzorgswaarden afgeleid. Die lijst staat op de website van de VMM.

Dan kom ik tot uw vierde vraag. Voor twee stoffen, ethyleendiaminetetra-azijnzuur (EDTA) en perchloraat, werd een concentratie in het drinkwater vastgesteld boven de voorzorgswaarde van eerste orde. De gemeten waarden lagen onder de waarden van tweede orde.

Het jaarlijks rapport 'Kwaliteit van het drinkwater' van de VMM wijdt een heel hoofdstuk aan deze nieuwe stoffen. In het najaar verwachten we de cijfers van 2020.

Uw vijfde vraag ging over drugs en drugsafval. Zoals gezegd, zorgt de risico-evaluatie die in de drinkwaterwetgeving is opgenomen ervoor dat er systematisch naar nieuwe stoffen gezocht moet worden die een probleem zouden kunnen opleveren voor de drinkwaterkwaliteit. In eerste instantie is een opvolging van die bronnen hier van groot belang.

Zo screenen drinkwaterbedrijven momenteel ook al op drugs en metabolieten. Uit de informatie die ik van de drinkwaterbedrijven kreeg, blijkt dat in het oppervlaktewater soms drugrestanten worden teruggevonden. In het drinkwater werden nog nooit residuen van drugs aangetroffen. Er zijn momenteel dan ook geen aanwijzingen dat drugsafval een kwaliteitsprobleem voor drinkwater veroorzaakt.

Collega Danen, ik heb geprobeerd zo gedetailleerd mogelijk te antwoorden. Het was soms een beetje technisch, mijn excuses daarvoor.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Ik wilde vooral een lans breken voor een goede methodologie en voor internationale samenwerking. Maar ik heb begrepen dat dit al het geval is. Daar moeten we echt wel verder op inzetten. Ik denk immers dat gezond drinkwater in heel Europa – enfin, in heel de wereld, maar we zullen al beginnen in Europa – een aandachtspunt is. Ik denk dat in de meeste geïndustrialiseerde landen soortgelijke issues aan de orde zijn. Drugsafval zal er allicht niet alleen hier in Vlaanderen zijn. Ook die andere stoffen zullen er in de rest van Europa wel zijn. Het is dus een kwestie van daar verder op in te zetten.

Ik heb nog een suggestie, minister. Om het draagvlak voor gezond water te verhogen, is het misschien niet slecht dat de drinkwatermaatschappijen op hun facturen aangeven waar het water vandaan komt. Veel mensen weten namelijk totaal niet waar hun water vandaan komt. Ze denken dat het uit de grond komt of uit een rivier. Sommigen hebben er zich nog nooit vragen over gesteld. Als iemand weet waar zijn water vandaan komt, denk ik dat hij zich ook meer bewust is van die omgeving en probeert te voorkomen dat er vervuiling is en dat hij misschien ook meer geneigd zal zijn om het te melden als er iets aan de hand is, als hij iets ziet in de buurt dat het water zou kunnen bedreigen. Dat is een suggestie. Ik weet niet wat u daarvan vindt. Maar ik wil u toch vragen om ze mee te nemen. Ik denk dat we niet transparant genoeg kunnen zijn, ook in deze kwestie. Mijn vraag is dus wat u hiervan vindt.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, ik denk dat het heel belangrijk is, in het kader van onze drinkwaterkwaliteit, dat we zo goed mogelijk weten welke verontreinigde stoffen er zich in ons drinkwater bevinden, maar uiteraard ook elders in het milieu. Ik denk dus dat we er alle belang bij hebben om daar in het algemeen meer aandacht aan te schenken. Ik denk dat het toch wel een belangrijke taak is van de OVAM om dat op alle vlakken te doen. Hoe meer we weten over verontreinigingen op alle vlakken, hoe beter we ook onze regelgeving kunnen maken en hoe beter we daarover kunnen communiceren.

Wat betreft normeringen, is het natuurlijk heel belangrijk om te zorgen dat we inderdaad volledig mee zijn op Europees vlak, met de Europese normering, dat we minstens even sterk zijn en dat we wat verontreinigingen betreft de normen ook aanscherpen waar nodig. Ik kijk uit naar initiatieven daaromtrent.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega De Vroe, ik ben het eens met u. Wij zitten met Vlaanderen ook echt mee in de cockpit. Wij volgen op wat er op Europees niveau nog aan het bewegen is. Zodra er een definitief kader is – ik heb begrepen dat er op dit moment overleg is met de stakeholders en dergelijke – nemen we dat uiteraard ook mee naar Vlaanderen.

Collega Danen, ik neem uw tip mee. Ik vind dat eigenlijk wel een goede suggestie. Ik zal eens horen wat de betrokkenen daarvan zeggen. Op het eerste gezicht zou je denken dat dat oké is, maar ik weet niet in hoeverre dat mogelijk is en of dat te complex is. Dat weet ik niet. Maar inderdaad, transparantie kan volgens mij geen kwaad. Ik ga het dus navragen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel. Ik raad u aan de zaken goed te blijven opvolgen. Minister, ik weet dat een van de mantra's van de Vlaamse Regering is 'no gold-plating'. Ik zou op dit vlak willen vragen om wel te 'goldplaten', om te proberen het zo goed mogelijk te doen, om beter te doen dan wat Europa minimaal

vraagt. Gezond drinkwater is namelijk een basisrecht. Op dat vlak kun je het volgens mij niet goed genoeg doen. Dat is ook een suggestie die ik wil meegeven. Ik zal het niet nalaten om hier regelmatig – elk jaar bijvoorbeeld – opnieuw vragen over te stellen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steven Coenegrachts aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de modernisering van de MER-regelgeving – 3911 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, op 26 mei jongstleden gaf het Departement Omgeving tijdens de SARO-raadzitting (Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening - Onroerend Erfgoed) een toelichting over de modernisering van de MER-regelgeving (milieueffectrapport). Dat is een zeer belangrijk thema, waarover we het hier al regelmatig hebben gehad. Die modernisering kadert in de algemeen verbeterde integratie van het MER in de besluitvormingsprocessen, en ook in de doelstelling om die vergunnings- en beroepsprocedures te versnellen. Er werden hier al wat krijtlijnen voor uitgezet. Er staat een passage in het regeerakkoord en ook in uw beleidsnota's hebt u het daar al over gehad. Zelfs in het relanceplan wordt daarover gesproken.

De werkgroep modernisering MER wordt onderverdeeld in vier deelwerven: screening scoping, het rolactoren team-MER, de plan-MER-regelgeving en de digitalisering van het MER. Wat het wetgevend werk betreft, is die modernisering gebaseerd op een grondige aanpassing van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) – het gedeelte milieueffectenrapportage – en een gefaseerde aanpak, de wijziging van de decreten en de geïntegreerde procedure.

Ik heb hierover de volgende vragen, minister. Kunt u nog eens heel specifiek toelichten welke timing u vooropgesteld hebt met betrekking tot de hervorming van het MER?

Werden de richtlijnenboeken reeds afgeschaft?

Wanneer wordt de start van het MER-kenniscentrum verwacht? Worden hiervoor reeds de nodige stappen gezet, ook de stappen die nodig zijn om verder te digitaliseren?

Kunt u inzicht verschaffen in de lijn die u wenst te bewandelen inzake de plan-MER-plicht voor bijvoorbeeld beleidsdocumenten, regelgeving, strategische en sectorale plannen?

Werden tijdens de voorbereidingen al contacten gelegd met het Europese niveau – want we zijn natuurlijk gebonden aan Europese richtlijnen ter zake – om er bijvoorbeeld voor te zorgen dat onze geplande hervormingen niet indruisen tegen Europese verplichtingen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Collega Coenegrachts, ik denk dat het goed is dat we de MER-procedure onder handen nemen en hervormen. Het is natuurlijk wel een complex gegeven, maar dat neemt niet weg dat we eraan moeten beginnen. Het klopt

dat er verschillende deelwerkgroepen aan de slag zijn binnen de administratie in samenspraak met experts en andere administraties.

Het is de bedoeling om alleszins dit jaar een wijziging van het regelgevend kader voor te leggen aan de Vlaamse Regering.

Het Departement Omgeving bekijkt tegen het begin van het volgend parlementair werkjaar hoe het team-MER zal worden gereorganiseerd, om zijn vernieuwde rol te kunnen waarmaken. Ook wordt er tegen 1 januari 2023 gestreefd naar een digitalisering van de milieueffectrapportage (m.e.r.). Ik denk dat het hoog tijd is dat we daaraan beginnen.

Het is inderdaad de uitdrukkelijke bedoeling om de richtlijnenboeken te vervangen door een meer evolutieve en gerichte kennisdeling door het MER-kenniscentrum. We nemen dit dus ook mee in de globale modernisering van de m.e.r.

Het Vlaams kennis-en informatiecentrum milieueffectbeoordeling is de nieuwe pijler voor de kwaliteitszorg van de milieueffectrapportage in Vlaanderen en de digitalisering is daar een belangrijke hefboom bij. Beide instrumenten gaan ook hand in hand. Het digitaliseringsprogramma wordt momenteel uitgetekend en zal ook opgenomen worden in de voorziene mededeling aan de Vlaamse Regering. De bedoeling is om het MER-kenniscentrum op volle kracht van start te laten gaan op 1 januari 2023.

Dit jaar zijn de eerste stappen echter al gezet richting een MER-kenniscentrum en is er al gestart met een aantal concrete zaken, zoals de opmaak van die MER-scopingtool en het evalueren van de mogelijkheden voor het gefaseerd opzetten van een online milieueffectrapportage. Ook voor het uittekenen van het concept van het kenniscentrum wordt dit jaar nog een prototype opgezet.

Samen met externe gespecialiseerde juristen zijn wij nu aan het bepalen wat een toekomstbestendig toepassingsgebied en een toekomstbestendige procedure kunnen zijn voor een strategische plan-MER-plicht. Hierbij zullen we natuurlijk rekening houden met de meest recente rechtspraak van het Hof van Justitie en van het Grondwettelijk Hof. Ten laatste bij het voorleggen van het ontwerpdecreet wil ik hierover meer duidelijkheid brengen, en als het kan vroeger.

Er bestaat geen formele procedure bij de Europese Commissie waarbij voorbereidende documenten of ontwerpen van omzettingswetgeving op verzoek van de lidstaat worden gecontroleerd op conformiteit met de om te zetten EU-richtlijnen. Uiteraard ga ik wel bekijken via welke kanalen ik dit kan aftoetsen. Ik denk dat het belangrijk is dat ik dat ook doe. De conformiteit van de geplande hervorming met de Europese richtlijnen is uiteraard een evidente voorwaarde voor een geslaagde hervorming van de m.e.r. Zoals gezegd, wordt het Departement Omgeving ook juridisch ondersteund door externe juristen om een richtlijnconforme MER-hervorming door te voeren. Ik zal bekijken via welke kanalen we dat kunnen aftoetsen met de Europese Commissie.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Dank u wel, minister, voor uw duidelijk en zeer uitgebreid antwoord. Ik weet wel dat er daarvoor informele procedures bestaan, maar ik zou toch willen aandringen op die contacten met Europa, omdat het Europees Hof steeds verder gaat en strenger wordt in de manier waarop het het ontbreken van MER-studies inschat en voor welke documenten het dat inschat. Die Europese afstemming zal dus zeer belangrijk zijn om de tand des tijds en de toetsing door het Europees Hof te doorstaan.

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Ik wil me even aansluiten bij de heer Coenegrachts omdat ik het een interessante vraag vind en een belangrijk thema.

Ik ben blij, minister, dat u werk maakt van de modernisering van die MER-regelgeving en vooral van de vereenvoudiging ervan. Ik denk dat we, sinds de m.e.r. in voege gegaan is, afgegleden zijn naar te complexe processen en dat we het hoofddoel van de m.e.r. – het in kaart brengen van mogelijke milieugevolgen van bepaalde projecten en eventueel maatregelen nemen of alternatieven voorzien – wat uit het oog verloren hebben. Op den duur werd de regelgeving zo complex dat ze tot gevolg had dat er heel veel procedures werden aangespannen naar aanleiding van zaken uit die m.e.r.

Ik heb niet echt een bijkomende vraag maar sluit me aan bij de vraag van collega Coenegrachts. Ik vind het heel goed dat hier werk van gemaakt wordt. Het lijkt me zeker ook relevant om die Europese aspecten mee te nemen.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Uiteraard, ik ben het er volledig mee eens dat we dit Europees zeer goed zullen moeten afstemmen. Dat zit ook mee in de planning.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.